

η Ζούρτσα

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΖΟΥΡΤΣΑΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΝΕΩΝ ΦΙΓΑΛΕΩΝ (ΖΟΥΡΤΣΑΝΩΝ) ΑΘΗΝΑΣ • ΧΑΛΚΟΚΟΝΔΥΛΗ 25 Τ.Κ. 104 32 ΑΘΗΝΑ
ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 150 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2021 • ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ: www.zourtsa.gr • e-mail: syllogos@zourtsa.gr • ΚΩΔΙΚΟΣ: 213622

ΑΙΣΙΩΣ 150: ΝΑ ΤΑ ΧΙΛΙΑΣΕΙ... ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ!

Δεν πρόκειται για γενέθλια, που έχουν σχέση με τα χρόνια. Η ευχή όλων μας απευθύνεται στην εφημερίδα του Συλλόγου μας και του χωριού μας «η Ζούρτσα», που σήμερα κρατάμε στα χέρια μας το εκατοστό πεντηκοστό (150^ο) φύλλο της.

• Είμαστε χαρούμενοι και υπερήφανοι για την αδιάλειπτη έκδοσή της επί 37 χρόνια και 3 μήνες, από το Μάρτιο του 1984, όταν κυκλοφόρησε το πρώτο φύλλο της και χαροποίησε συμπατριώτες και φίλους, μέσα και έξω από τα σύνορα της χώρας. Ξεπέρασε δυσκολίες, οικονομικές και άλλες, υπερπήδησε εμπόδια, και με τη συνδρομή και πολύπλευρη στήριξη όλων, από «Δεσποινίς», όπως την χαρακτήρισε στα πρώτα της βήματα ο ευρηματικός και πολυτάλαντος χειριστής της γραφίδας και του λόγου Θανάσης Κων. Δαΐκος, έγινε -ας μας επιτραπεί να πούμε κι εμείς- ώριμη και ωραία «Κυρία», περιποιημένη στη μορφή και στο περιεχόμενο, όσο λίγα παρόμοια έντυπα, όχι μόνο στην περιοχή μας, αλλά και ευρύτερα. Σοβαρή και μετρημένη πάντοτε, με ενδιαφέρουσες κοινωνικές και άλλες ειδήσεις, τοπικές ή ευρύτερες, και με άρθρα ποικίλου ενδιαφέροντος, κέρδισε την εμπιστοσύνη και την αγάπη των αναγνωστών της, που την περιμένουν κάθε φορά και που για πολλούς είναι δίαυλος επικοινωνίας με τον μικρόκοσμο των συμπατριωτών, όπου γης, και γενικότερα με τον πέραν των τοπικών μας ορίων, τον έξω, κόσμο.

• Αλλά με τη συνεχή παρουσία της αποτελεί ταυτόχρονα και πηγή ιστορικών πληροφοριών για τη ζωή και τη δράση, τόσο των ανθρώπων του χωριού μας, όσο και του Συλλόγου μας, κάτι σαν ιστορικό αρχείο, στο οποίο μπορεί να ανατρέχει κάθε τωρινός ή μελλοντικός ενδιαφερόμενος, όποτε χρειάζεται γνώσεις και πληροφορίες από το παρελθόν. Είναι γνωστό ότι οι εφημερίδες, ακόμη και οι τοπικές, είναι πολύτιμο υλικό στις μεγάλες ή μικρότερες βιβλιοθήκες, είτε δημόσιες είτε ιδιωτικές είτε συλλόγων, όπου φυλάσσονται, μάλιστα, βιβλιοδετημένες σε τόμους, για την καλύτερη

συντήρησή τους και τη διευκόλυνση όσων καταφεύγουν σ' αυτές.

• Η εφημερίδα μας έχει από παλιότερα συγκεντρώσει αρκετά φύλλα της σε δύο ως τώρα τόμους, που έχουν προμηθευτεί πολλοί αναγνώστες και που μπορούν και άλλοι να τους προμηθευτούν, όσο υπάρχουν ακόμη κάποιοι διαθέσιμοι. Ο Σύλλογός μας προετοιμάζεται ήδη για τη δημιουργία του τρίτου τόμου, που καθυστέρησε λόγω των υγειονομικών συνθηκών, και όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία και εκδοθεί, θα τον θέσει στη διάθεση όλων, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να τον προμηθευτούν, εμπλουτίζοντας το αρχείο τους και στηρίζοντας την προσπάθεια.

• Με τα λίγα αυτά λόγια, για μια εφημερίδα που αξίζει, πιστεύουμε, περισσότερο, εκφράζουμε τη χαρά μας για αυτό το «ιωβηλαίο» της και επαναλαμβάνουμε την ευχή να τα χιλιάσει τα τεύχη της. Και επειδή η ζωή δε σταματάει, οι συμπατριώτες του κοντινού και του μακρινού μέλλοντος, να τη δουν να ξεπερνάει και αυτό το όριο και να βάζει στόχο το επόμενο.

• Τέλος, επειδή η εφημερίδα χρειάζεται και οικονομική υποστήριξη για να ζήσει, υπενθυμίζουμε ότι για συνδρομές και προσφορές μπορείτε να απευθύνεστε στον πρόεδρο και στα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου μας, στην κ. Άννα Πιτσινή (στο φαρμακείο του χωριού) ή να χρησιμοποιείτε τους γνωστούς τραπεζικούς λογαριασμούς:

1) ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ:

Αρ. λογ.: 6028 010224 822
(ή IBAN GR 33 0171 0280 0060 2801 0224 822)

2) ΤΡΑΠΕΖΑ ALPHA BANK:

Αρ. λογ.: 232002 101038017
(ή IBAN GR 50 0140 2320 2320 0210 1038 017)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ
ΤΗΣ ΠΡΟΤΟΜΗΣ
ΤΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΑΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΟΥ

Την Κυριακή, 8 Αυγούστου 2021, ώρα 19.30, στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού του Αγίου Νικολάου, στη Νέα Φιγαλία (Ζούρτσα), θα γίνουν τα αποκαλυπτήρια της προτομής της Ζουρτσάνας αγωνίστριας του 1821 Αδαμαντίας Γρηγοριάδου.

Η Επιτροπή των Γυναικών Εκπαιδευτικών προσκαλεί όλους τους συμπατριώτες και όλους τους ενδιαφερόμενους, ανεξαρτήτως καταγωγής και τόπου κατοικίας, να παρευρεθούν στην ως άνω εκδήλωση, που αποτελεί την ευτυχή κατάληξη της συλλογικής προσπάθειας που καταβλήθηκε για το σκοπό αυτό.

Με την παρουσία μας θα αποτίσουμε φόρο τιμής στη γυναίκα, σύζυγο, μάνα και πατριώτισσα Αδαμαντία Γρηγοριάδου, με την ευκαιρία, μάλιστα, του εορτασμού των διακοσίων χρόνων από την επανάσταση του 1821.

Αλλά και, στο πρόσωπό της, θα τιμήσουμε, επίσης, την αγωνιστικότητα και την αέναη προσφορά των γυναικών στο στίβο της ζωής και στους εθνικούς και κοινωνικούς μας αγώνες, στους οποίους ήταν πάντοτε και είναι παρούσες, προσθέτοντας ξεχωριστές σελίδες στην ιστορία μας.

Από την Επιτροπή

(Προσοχή! Θα τηρηθούν όλα τα μέτρα που θα ισχύουν τότε, για την προστασία από τον κορωνοϊό).

Ευχόμαστε

καδές και ευχάριστες
διακοπές σε όδους
τους συμπατριώτες μας
...και καδή αντάμωση
στη Ζούρτσα

Διαβάστε σ' αυτό το φύλλο

- ▶ Άντε να χαθείτε (Για το ταχυδρομείο) σελ. 2
- ▶ Δραστηριότητες Γυμνασίου-Λυκείου 2
- ▶ Φιλική Εταιρεία και 25η Μαρτίου 3
- ▶ Μια μάνα πρωταθλήτρια της ζωής 4-5
- ▶ Σπαραγμός (ποίημα) 5
- ▶ 7η ποιητική συλλογή Στάθη Κουτσούνη 6-7
- ▶ Κοινωνικά και εισφορές 7
- ▶ Αδαμαντία (ιστορ. αφήγημα-5η συνέχεια) 7
- ▶ Η Επανάσταση του '21 (Β' μέρος) 8

ΑΝΤΕ ΝΑ ΧΑΘΕΙΤΕ!

• Το ταχυδρομείο έκλεισε. Από το κακό στο χειρότερο. Πιο μπροστά έφυγε η αστυνομία, ο ΟΤΕ και η τράπεζα, το ειρηνοδικείο, υποβαθμίστηκε και υπολειπόμενα το αγροτικό ιατρείο, η εφορία και το ΙΚΑ πήγαν στην άλλη άκρη του κόσμου (μας), και τώρα έκλεισε στην ουσία και το ταχυδρομείο, πράγμα που είχε φανεί από παλιότερα ότι θα συμβεί, μετά τη συνταξιοδότηση του επί πολλά χρόνια μοναδικού υπαλλήλου, για την εξυπηρέτηση δυσανάλογα μεγάλου αριθμού πολιτών, σε πολλά χωριά και σε μεγάλη γεωγραφική ακτίνα.

• Επανελημμένα οι κάτοικοι είχαν εκφράσει την ανησυχία τους, τη διαμαρτυρία τους και την απαίτησή τους να μη σταματήσει η λειτουργία του ταχυδρομείου στη Ζούρτσα. Μαζί τους προσπάθησε και ο Σύλλογός μας και η εφημερίδα μας, που αρκετές φορές έχει γράψει για το θέμα. Όλοι μαζί κάναμε ό,τι περνούσε απ' το χέρι μας.

• Πείτε μας τι κάνατε εσείς, κύριοι αρμόδιοι, ανευθυνούπευθνοιοι, πολιτικοί, πολιτικάντηδες, κεντρικοί, περιφερειακοί και δημοτικοί άρχοντες, για να αποτραπεί αυτός ο προδιαγεγραμμένος θάνατος της τελευταίας Υπηρεσίας που είχε μείνει στο χωριό και, μαζί της, η περαιτέρω υποβάθμιση και δραματική επιδείνωση της ζωής χιλιάδων ανθρώπων της περιοχής; Το μόνο που κάνατε ήταν οι υποσχέσεις και τα μεγάλα λόγια σε κάθε συνάντηση, εκδήλωση και επίσκεψή σας, μετά τις οποίες όλα τα ξεχνούσατε, μέχρι που να σας δοθεί ξανά η ευκαιρία να εκδηλώσετε το δήθεν ενδιαφέρον σας, να μας υποσχεθείτε ξανά, να μας κοροϊδέσετε ξανά και άντε πάλι απ' την αρχή.

• Και τώρα που το νέο έγκλημα έγινε, θα δείξετε ότι λυπηθήκατε, θα μας υποσχεθείτε ξανά υποστήριξη, θα μας διαβεβαιώσετε ότι παρακολουθείτε στενά την υπόθεση, ότι θα επιληφθείτε του θέματος, ότι τάχα προσπαθείτε, και άλλα τέτοια που χρησιμοποιείτε για να ψηφοθηρείτε.

Αλλά σκεφτείτε, πριν να ξαναρθείτε. Θα σας περιμένει -για να συνεχίσω τις πιο πάνω ομοιοκαταληξίες- ένα ηχηρό «άντε να χαθείτε!»

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΓΛΟΥΜΗΣ

ΤΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Έχοντες υπ' όψιν κλπ... απεφασίσαμεν και διατάσσομεν

α) Συνιστώνται ειδικά ταχυδρομικά γραφεία εν Δαδίω, πρωτεύουση του δήμου Δρυμίας της Επαρχίας Λοκρίδος, και εν Ζούρτση, πρωτεύουση του δήμου Φιγαλείας της Επαρχίας Ολυμπίας.

β) Εις εκάτερον των ως άνω γραφείων χορηγούνται, λόγω ενοικίου και γραφικών εξόδων, δραχμαί δέκα μηνιαίως.

Εν Αθήναις, την 25 Φεβρουαρίου 1882.

(Από το αρχείο του Ηρακλή Σ. Παπαγεωργίου)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ - ΛΥΚΕΙΟΥ ΣΧΟΛ. ΕΤΟΥΣ 2020-21

• Οι μαθητές του Λυκείου *Ελένη Μπιμπή, Ελεάννα Μπαλαδής, Γιώργος Μανιάτης, Σταύρος Αποστολόπουλος, Παναγιώτης Καράπαπας, Κωνσταντίνα Καράπαπα, Θεοδώρα Κατσάμπουλα, Στέφανος Παπαγιώργος, Αναστάσιος Παπαγιώργος* δημιούργησαν τα παρακάτω βίντεο για να αναδείξουν συγκεκριμένα τουριστικά σημεία (που υπεδείχθησαν από την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας) στο πλαίσιο του μαθητικού διαγωνισμού «Promoting Area Attractiveness through Hiking and Introducing a Different Touristic Approach (P.A.T.H)»:

- Ο ναός της Κοιμήσεως Θεοτόκου Παναγία η Βόγαλη

- Ο ναός του Αγίου Νικολάου στου Τριάντα

- Κτήριο Λαγκαδινής αρχιτεκτονικής, διατηρητέο αρχοντικό Ιλάκια

- Το λαογραφικό μουσείο.

• Τα τραγούδια της περιοχής από την περίοδο της Τουρκοκρατίας συγκέντρωσαν και απέστειλαν στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, με σκοπό να συμπεριληφθούν σε επετειακή έκδοση, οι μαθητές της Γ΄ Λυκείου.

• Το δεύτερο βραβείο κατέκτησε η μαθήτρια της Α΄ Λυκείου Ευαγγελία Ζευγίτη στον διαγωνισμό «σκισσοφρένεια», που διοργάνωσε το Ρίερσε-Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος, με θέμα «ο χρόνος».

• Στο διαγωνισμό «Ελληνική Επανάσταση 1821 - 2021», που διοργάνωσε η Ιερά Μητρόπολη Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως, συμμετείχε ο μαθητής της Α΄ Λυκείου Σπύρος Μπριμπάνος, με ποίημα για τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη.

• Στο διαγωνισμό του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού «Ανακαλύπτοντας την ιστορία της επανάστασης που κατοικεί κοντά μου», συμμετείχαν οι μαθητές της Α΄ Λυκείου Στέφανος Παπαγιώργος και Παναγιώτης Καράπαπας. Οι μαθητές δημιούργησαν κολάζ ενός χάρτη της Ζούρτσας, στον οποίο απεικονίζονται τοπωνύμια και μνημεία από την περιοχή μας, με αναφορά στην Επανάσταση του 1821.

• Στην γιορτή της 28ης Οκτωβρίου οι μαθήτριες Καπλάνη Δωρονίκη της Γ΄ Λυκείου και Κατσάμπουλα Θεοδώρα της Β΄, μαζί με τους καθηγητές τους, δημιούργησαν βίντεο με θέματα: «Το κατοκικό φροντιστήριο της Ζούρτσας» και «αναμνήσεις από το αλβανικό μέτωπο του Ιωάννη Παπανδρέου» (αρχείο που προσέφερε η κόρη του, κυρία Γωγώ Δημήτρουλα-Παπανδρέου).

• Επισκευάστηκαν τα τέρματα, η περίφραξη και επεκτάθηκε ο φωτισμός στο γήπεδο 5Χ5, με πρωτοβουλία και προσωπική εργασία του προέδρου της τοπικής κοινότητας κ. Νίκου Κουτσόπουλου και ομάδας εθελοντών.

• Αντικαταστάθηκαν με έξοδα της σχολικής επιτροπής τρία παράθυρα του σχολείου με καινούργια αλουμινίου, την τοποθέτηση των οποίων έκανε δωρεάν ο κ. Σπύρος Βλάχος.

• Καλλωπίστηκε ο κήπος του σχολείου από τους μαθητές με φυτά που προσέφερε ο αντιδήμαρχος κ. Χρήστος Βλάχος.

Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

• Την έκθεση με τα κεραμικά των Γάλλων φιλελλήνων, που έγινε με τη μέριμνα του συμπατριώτη μας κ. Κώστα Κατσάμπουλα, επισκέφτηκαν οι μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου. Ο μαθητής Στέφανος Παπαγιώργος παρουσίασε τα κεραμικά, ενώ ο μαθητής Χρήστος Αβραμόπουλος μίλησε για την ζωή και το έργο της φωτογράφου Nelly's.

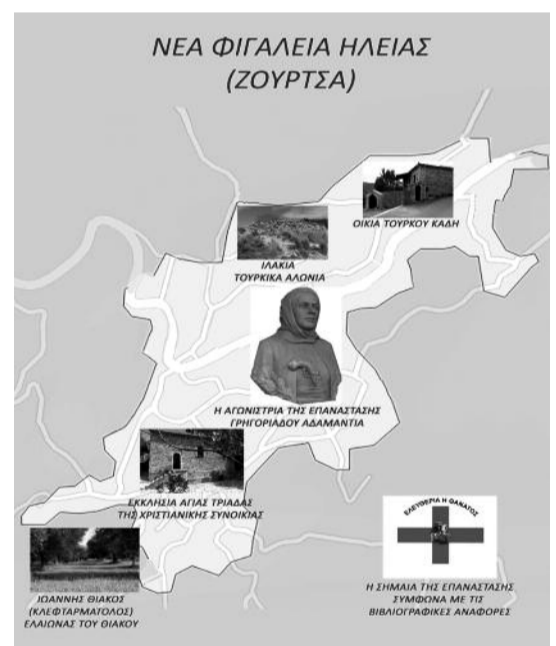
• Από τους μαθητές του Γυμνασίου πραγματοποιήθηκαν τα ακόλουθα:

- γλωσσικό παιχνίδι με επώνυμα και την προέλευσή τους
- συλλογή άρθρων μαθητών για τη σχολική εφημερίδα (δεν έχει εκδοθεί σε έντυπη μορφή λόγω κορωνοϊού)
- αφιέρωμα - βίντεο προβολή στην ημέρα μνήμης της ποντιακής γενοκτονίας.

Από το Γυμνάσιο και το Λύκειο Νέας Φιγαλείας

«Ο χρόνος» Ευαγγελία Ζευγίτη

«Η ιστορία που κατοικεί κοντά μου», Στέφανος Παπαγιώργος, Παναγιώτης Καράπαπας.

Μια παλιά φωτογραφία

Γκιργκίλι και καμπάνα: Αριστερά Νίκος Βλάχος (Μπάλιος), δεξιά Φώτης Κομπορόζος, στο κέντρο... ερωτηματικό. Όποιοι μπορεί, ας βοηθήσει.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΖΟΥΡΤΣΑΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ

Ιδιοκτήτης

Σύλλογος Ζουρτσάνων

Αθήνας και Πειραιά

«Ο ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ»

Χαλκοκονδύλη 25 Τ.Κ. 104 32 Αθήνα

Τηλ.: 210 5239423

...

Εκδότης - Διευθυντής:

Βασίλειος Κ. Γλούμης

Ουρανοπόλεως 12, Τ.Κ. 111 42 Αθήνα

Τηλ.: 210 2927747

...

Σύνταξη - Επιμέλεια έκδοσης: Το Δ.Σ.

...

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση - Εκτύπωση

Καρπούζη Αριστεά & Υιοί Ο.Ε.

Θεοδοσίου 23 Ίλιον Τ.Κ. 13121

Τηλ.: 210 2619 003 - 210 2619 696

e-mail: karpouzi@otenet.gr

...

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΤΗΣΙΕΣ

Εσωτερικού Ευρώ 10 - Εξωτερικού \$ 40

Από τα... ψιλά γράμματα της Ιστορίας του '21

ΓΙΑ ΤΗ ΦΙΛΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΗΣ 25^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ

Πριν να αρχίσουμε το Β' μέρος της εξιστόρησης της επανάστασης του '21 (βλ. σελ. 8), αξίζει να αναφερθούμε σε δυο θέματα, που δεν είναι σε όλους γνωστά και που δεν συμπεριλήφθηκαν στο προηγούμενο φύλλο, λόγω έλλειψης χώρου.

• Το ένα θέμα αφορά τον συνωμοτικό χαρακτήρα της Φιλικής Εταιρείας. Είχαν προηγηθεί και άλλες οργανώσεις στο εξωτερικό, αλλά και στην Ελλάδα, όπως το «Ελληνόγλωσσον Ξενοδοχείον» και η «Φιλόμουσος Εταιρεία», με φανερό σκοπό εκπαιδευτικό, πνευματικό και πολιτιστικό, αλλά με κρυφό την ενίσχυση των Ελλήνων και την προετοιμασία της προσπάθειας για απελευθέρωση. Υπήρχαν τότε και άλλες μυστικές επαναστατικές οργανώσεις, όπως οι Καρμπονάροι (Καρβουνιάρηδες) της Ιταλίας, αλλά και τεκτονικές (μασονικές). Από όλες αυτές η Φιλική Εταιρεία δανείστηκε στοιχεία για τη μυστική της λειτουργία. Είχε διαδικασία μύησης νέων μελών με όρκο, κώδικες γραπτής επικοινωνίας, συνθηματικές κινήσεις αναγνώρισης, συνθήματα και παρασυνθήματα, συνθηματικά ονόματα, βαθμούς ιεραρχίας (π.χ. Βλάμηδες, αδελφοποιητοί κ.ά.) και πολλά άλλα. Από αυτά ξεχωρίζουμε και παραθέτουμε εδώ το κρυπτογραφικό της αλφάβητο. Το γράμμα αριστερά είναι από το ισχύον αλφάβητο και δεξιά είναι το μυστικό του ισοδύναμο, με γράμμα ή αριθμό ή με συνδυασμό γράμματος και αριθμού:

α=η, β=ξ, γ=υ, δ=ψ, ε=ω, ζ=1, θ=2, ι=3, κ=4, λ=5, μ=6, ν=7, ξ=4α, ο=8, π=9, ρ=ο, σ=α, τ=β, φ=γ, χ=δ, ψ=9α, ω=ε

Για μεγαλύτερη ασφάλεια είχαν επινοήσει και παρεμβάσεις στο ως άνω αλφάβητο, ώστε να δυσκολευτεί ακόμα περισσότερο η αποκρυπτογράφηση του. Έτσι, το παρακάτω συνθηματικό γ35343 ωβη3ω3η, λέει «φιλική εταιρεία». (Αντί του η, μπορούσαν να βάζουν το ι).

Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, υπήρχαν και συνθηματικά για τα πρόσωπα, με άλλα ονόματα ή με αρχικά γράμματα ή και με αριθμούς. Έτσι, από τους τρεις ιδρυτές της, ο Αθανάσιος Τσακάλωφ ήταν ο Α.Β., ο Νικόλαος Σκουφάς ήταν ο Α.Γ. και ο Εμμανουήλ Ξάνθος ήταν ο Α.Ζ.

Επιπλέον, ο Αλέξανδρος Υψηλάντης επονομαζόταν Καλός, ο Καποδίστριας ήταν ο Ευεργετικός, ο Παπαφλέσσας ο Αρμόδιος. Κάποιο σημαντικό πρόσωπο θα μπορούσε να έχει ακόμα και αριθμούς. Π.χ., ο Πετρόμπεης Μαυρομιχάλης ήταν ο 110, ο Αναγνωσταράς ήταν ο 108 και ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ήταν ο 113. Και αφήσαμε για τελευταίο ένα δικό μας πρόσωπο. Όπως διαβάζουμε στο βιβλίο «Ζούρτσα 1821», ο Ζουρτσάνος φιλικός Απόστολος Κλέντος είχε το ψευδώνυμο «Αδιάφορος».

• Το δεύτερο θέμα αφορά την ημερομηνία της 25^{ης} Μαρτίου. Ο αγώνας στη Μολδοβλαχία δεν πήγε χαμένος, παρά την ατυχή κατάληξή του. Έδωσε θάρρος στους Έλληνες, άνοιξε το δρόμο για τον πανελλήνιο ξεσηκωμό και ταυτόχρονα έπαιξε ρόλο αντιπερισπασμού, αφού οι Τούρκοι είχαν έτσι δύο μέτωπα να αντιμετωπίσουν. Γιατί, όμως, καθιερώθηκε και εορτάζεται η 25η Μαρτίου ως ημέρα κήρυξης της Επανάστασης του '21 και όχι η 24η Φεβρουαρίου, ημέρα κήρυξης της στη Μολδοβλαχία από τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, ως αρχηγό της Φιλικής Εταιρείας;

Η επανάσταση στην κυρίως Ελλάδα άρχισε με συγκρούσεις που έγιναν λίγες μέρες πριν από τις 25 Μαρτίου. Ιστορικά δεν αληθεύουν τα περί 25ης και Αγίας Λαύρας. Στις 25 Μαρτίου δε συνέβη τίποτα εκεί και ούτε ο Παλαιών Πατρών Γερμανός βρισκόταν στην περιοχή. Ο ίδιος, άλλωστε, δεν αναφέρει τίποτα σχετικό στα απομνημονεύματά του. Ωστόσο, η 25η Μαρτίου καθιερώθηκε ως ημέρα-σύμβολο, που συμπυκνώνει όλα τα επαναστατικά γεγονότα εκείνων των ημερών του Μαρτίου του 1821. Η επιλογή της, όμως, έγινε με παρέμβαση της Εκκλησίας στο βασιλιά Όθωνα, ο οποίος την επέβαλε με διάταγμά του στις 15 Μαρτίου 1838, για να συμπίπτει με την εορτή του Ευαγγελισμού. Μια κίνηση που αποσκοπούσε στην αναγκαστική και απόλυτη ταύτιση της εθνικής με τη θρησκευτική συνείδηση, για να συνδεθούν, δηλαδή, με το ζόρι οι έννοιες «πατρίς» και «θρησκεία», που έκτοτε πολλοί τις καπηλεύτηκαν και προξένησαν εθνικά και κοινωνικά δράματα.

Μπορεί, βέβαια, η ημερομηνία έναρξης να είναι λεπτομέρεια μπροστά στο μείζον γεγονός της επανάστασης και της απελευθέρωσης. Ωστόσο, η επιστημονική ιστορική αλήθεια πρέπει να

λέγεται. Και πολύ συχνά αποδεικνύεται ότι δε συμφωνεί με τις δικές μας εθνικές, θρησκευτικές ή άλλες σκοπιμότητες.

Ο παραγκωνισμός της 24ης Φεβρουαρίου, οφείλεται και σε μια προσπάθεια αποκλεισμού της Φιλικής Εταιρείας από την εθνική μνήμη, τόσο στη διάρκεια της Επανάστασης όσο και στη συνέχεια. Πολλοί ήταν αντίθετοι με τη Φιλική Εταιρεία από την αρχή. Ένας λόγος ήταν ο φόβος μήπως θυμώσουν οι ευρωπαϊκές μεγάλες δυνάμεις (Ιερή Συμμαχία κλπ.), που είχαν ορκιστεί να πατάσουν, όποιους σήκωναν κεφάλι, θεωρώντας τους ληστές και τρομοκράτες. Αλλά και οι πολιτικοί που ανέλαβαν τα ηνία της επανάστασης, εκθρεύονταν τη Φιλική Εταιρεία, στην οποία είχαν μυηθεί και ανήκαν οι περισσότεροι στρατιωτικοί ηγέτες του αγώνα και κανονικά αυτοί έπρεπε να έχουν το πάνω χέρι. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις Εθνοσυνελεύσεις που έγιναν στη διάρκεια της Επανάστασης, οι πολιτικοί και οι πρόκριτοι, που με διαβλητές διαδικασίες είχαν την πλειοψηφία, ποτέ δεν μνημόνευσαν τον Υψηλάντη και τον αγώνα των Φιλικών στη Μολδοβλαχία. Ούτε αναγνώρισαν το ρόλο του Δημήτριου Υψηλάντη (αδελφού του Αλέξανδρου), ως αρχηγού, αν και αυτός είχε σταλεί ως διάδοχος του φυσικού ηγέτη της Φιλικής Εταιρείας, εξουσιοδοτημένος να συνεχίσει τον αγώνα στην Ελλάδα μετά τη Μολδοβλαχία. Είναι φανερό ότι η Φιλική Εταιρεία, οι οπλαρχηγοί και οι πολεμιστές θεωρούνταν ως το λαϊκό αγωνιστικό κίνημα, που προκαλούσε «αλλεργία» στους αριστοκράτες πολιτικούς και αποτελούσε κίνδυνο για την εξουσία τους. Ο παραγκωνισμός του λαού, των οπλαρχηγών και των αγωνιστών συνεχίστηκε στο νεοσύστατο κράτος, αρχικά από τους Βαυαρούς επιτρόπους του ανήλικου(!), ακόμα τότε, βασιλιά Όθωνα, στη συνέχεια από τον ίδιο τον ξενόφερτο μονάρχη και... πήγε (και πάει) λέγοντας.

Έχουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον όλα αυτά, αλλά πώς να χωρέσουν αναλυτικά τόσα πολλά και σπουδαία σε ένα περιορισμένο κείμενο, που η ταπεινή του φιλοδοξία ήταν μια σύντομη ενημέρωση όσων αναγνωστών δεν τα γνωρίζουν.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

09/07/2021

Από την Επιτροπή Διοργάνωσης ΕΠΙΚΟΥΡΙΟΥ ΔΡΟΜΟΥ

Αγαπητοί Φίλοι, Αθλητές και Συνεργάτες, ευχόμαστε ολόψυχα, Εσείς και οι Οικείοί σας, να είστε Καλά.

Αυτή είναι η κύρια επιθυμία και Ευχή τις δύσκολες Εποχές που βιώνουμε, η οποία μαζί με την διαφαινόμενη Ελπίδα ότι, σύντομα θα βρούμε Νικητές, απέναντι σε αυτή την Πρωτόγνωρη Πανδημία, η οποία μαστίζει, για σχεδόν δύο έτη, την Ανθρωπότητα, μας δίνει αισιοδοξία για ένα ευοίωνο Μέλλον.

Ένας Μήνας περίπου, πριν από την συνήθη ημερομηνία διεξαγωγής, στις 13 Αυγούστου, του ΕΠΙΚΟΥΡΙΟΥ ΔΡΟΜΟΥ και αφού εξαντλήσαμε κάθε πιθανότητα, στα πλαίσια των κανονισμών, αλλά και του πνεύματος του Αγώνα μας, για μια ασφαλή και επιτυχημένη Διοργάνωσή Του, με λύπη διαπιστώσαμε ότι, τα συνεχώς μεταβαλλόμενα και μη προβλέψιμα εξελίξεις μέτρα και κανονισμοί,

ως προς τους περιορισμούς και του τι θα ισχύει, για αυτού του είδους τις Εκδηλώσεις, τότε, δεν μας επιτρέπουν να Προγραμματίσουμε, για το 2021 τον ΕΠΙΚΟΥΡΙΟ ΔΡΟΜΟ.

Είναι, πράγματι, μία δύσκολη απόφαση, την οποίαν παίρνουμε, για δεύτερη χρονιά. Οι Διοργανωτές, όμως παρομοίων Εκδηλώσεων και ιδιαίτερα οι Αθλητές, που αποτελούν τους Πρωταγωνιστές των, είμαστε από την φύση μας αισιόδοξοι, επίμονοι και υπομονετικοί και έτσι στο τέλος θα βρούμε νικητές, σε αυτόν τον Περιέργο Μαραθώνιο της Πανδημίας.

Ευχόμαστε Υγεία και Καλό Καλοκαίρι, σε όλους
Με εκτίμηση και Αγάπη

Για την Επιτροπή Διοργάνωσης του ΕΠΙΚΟΥΡΙΟΥ ΔΡΟΜΟΥ
Διονύσιος Θεοχάρης

Πωλείται

Κατοικία 110 τ.μ., δύο ορόφων,
σε οικόπεδο 125 τ.μ., στη θέση
Δαμουρτζέικα Νέας Φιγαλίας,
κοντά στην πλατεία.

Το σπίτι χρήζει
πλήρους ανακαίνισης
ή κατεδάφισης.

Τηλ.: 6945494945

ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Στο μεροκάματο ήταν ο Θύμιος. Ελιές εμάζευε. Την ώρα που ράβδιζε, του ήρθε ζαλάδα. Κατέβηκε προσεχτικά από την ελιά.

- Ε! πού πας; Δεν τελείωσε η κλάρα, του λέει τ' αφεντικό.
- Κάπως δεν είμαι καλά.
- Κάτσε λίγο να συνέλθεις.

Ξάπλωσε στο λιόπανο, στη ρίζα της ελιάς. Και δεν ξανασηκώθηκε. Εδεκεί του έγγραφε. Αναστατώθηκαν οι υπόλοιποι. Συγκοπή, είπανε. Τον φορτώσανε και τον φέρανε στο χωριό. Ο γιατρός είπε ανακοπή. Η καρδιά του τον πρόδωσε στα τριάντα οκτώ του χρόνια. Άφησε πίσω τη γυναίκα του τη Λεμονιά και τρία μικρά παιδιά. Δύο αγόρια και ένα κορίτσι.

Περιττό να γράψουμε τι ακολούθησε. Τα κλάματα ακούστηκαν σε όλο το χωριό κι ακόμα πέρα. Δε θέλω να περιγράψω τις σκηνές στην κηδεία. Ο καθένας τις φαντάζεται.

Οι συγγενείς, οι γείτονες, προσπάθησαν να τους παρηγορήσουν με κάθε τρόπο. Κάθε βράδυ πήγαιναν στο σπίτι με τα φαγητά τους και τους έκαναν παρέα. Τα λεγόμενα λυπητικά ή παρηγοριές.

Όσο περνούσαν οι ημέρες, ο καθένας κοίταζε τις δουλειές του και στο τέλος έμεινε η μάνα μοναχή σαν καλαμιά στον κάμπο, που λέει και το τραγούδι. Και γύρω της τα τρία παιδιά απροστάτευτα, να την κοιτάζουν στα μάτια και να τα περιμένουν όλα απ' αυτή. Ο μεγάλος, ο Αλέξης δεκαπέντε, ο δεύτερος, ο Περικλής δώδεκα και η μικρή, η Πόπη δέκα.

Ένα βράδυ, μετά το φαγητό, τα μαζεύει γύρω της και τους λέει:

- Για ελάτε να κουβεντιάσουμε.

Κάθισαν κοντά της και την κοίταζαν με προσοχή.

- Λοιπόν, ο πατέρας σας ήταν άτυχος. Τον χάσαμε νωρίς και μαζί του χάσαμε και τη φροντίδα του και την προστασία του. Μείναμε μόνοι μας. Δύο δρόμους έχουμε μπροστά μας. Ή να κάτσουμε με σταυρωμένα χέρια και να περιμένουμε να πεθάνουμε, ή να ανασκουμπωθούμε και να στρωθούμε στη δουλειά. Να παλέψουμε. Πέστε μου ποιο θέλετε από τα δύο.

- Να παλέψουμε, μάνα. Θα κάνουμε ό,τι μας ειπείς.
- Λοιπόν, ακούστε:

Εγώ με τον Αλέξη θα δουλεύουμε την περιουσία μας. Έχουμε ένα λιοστάσι, ένα χωράφι για σιτάρι και τον κήπο μας. Θα τα καλλιεργούμε μόνοι μας. Το άλογο θα το πουλήσουμε. Ο πατέρας σας πήγαινε για καμάτι και για αλώνισμα. Εμείς δε μπορούμε. Να μην το ταϊζουμε τζάμπα. Θα κρατήσουμε το γαϊδούρι. Εγώ, άμα δεν έχουμε δική μας δουλειά, θα πηγαίνω για μεροκάματο, ό,τι βρω, ό,τι τύχει. Και στα χωράφια και στα σπίτια να βοηθάω τις νοικοκυρές, δε θα διαλέγω δουλειά.

- Καλέ μάνα, πολύ θα κουράζεσαι. Πώς θα αντέξεις;

- Γιατί; Έχουμε κάτι καλύτερο να κάνουμε και δεν το ξέρω; Εσύ Αλέξη, τα βράδια θα βγαίνεις στην αγορά. Θα σου βράζω κάστανα, θα τα βάνεις σε ένα κανίστρι και θα τα πουλάς στα μαγαζιά, στο δρόμο, παντού. Κι αν ιδούμε ότι πάει καλά η δουλειά, θα πουλάς το Χειμώνα κάστανα και το Καλοκαίρι φιστίκια.

Εσύ Περικλή, τον Ιούνιο τελειώνεις το σχολείο. Για Γυμνάσιο δε γίνεται λόγος. Αν είχε το χωριό, θα βλέπαμε. Τώρα θα κάνεις θελήματα, θα φροντίζεις το γαϊδούρι, τις μαρτίνες, τις κότες και θα ποτίζεις και τον κήπο. Και όχι το μυαλό σου συνέχεια στα τσιροπούλια. Καλές είναι οι πλακοπαίδες, οι μαγκάνες και η σφεντόνα, αλλά να κοιτάμε και τις δουλειές μας.

Εσύ Πόπη, έχεις ακόμα τα διαβάσματά σου. Θα σε μάθω να συγυράς το σπίτι, να πλένεις τα πιάτα, να με βοηθάς, όσο μπορείς, για να μου μένει χρόνος για τα δύσκολα.

- Εντάξει, παιδιά;
- Εντάξει, μάνα.

Σιγά σιγά μήκαν σε ένα δρόμο, άρχισαν μια προσπάθεια επιβίωσης, στρωμένη με εμπόδια και αγκάθια, αλλά ήταν μονόδρομος.

Μόλις πέρασε κάνας χρόνος, άρχισαν κάποιες γειτόνισσες και κάποιοι συγγενείς να της τριβελίζουν το μυαλό.

- Τι σκέφτεσαι; Τι θα κάνεις; Είσαι νέα γυναίκα ακόμη. Πρέπει να παντρευτείς. Να μπει άντρας στο σπίτι. Να αναλάβει τις ευθύνες του νοικοκυριού. Δε θα τα βγάλεις πέρα.

- Καλά, θα ιδούμε.

Ούτε τους έλυνε ούτε τους έδενε.

Κάποια στιγμή τής ήρθε και μια επίσημη πρόταση για γάμο. Είχε κηρέψει ένας συμπατριώτης, ο Μέλιος, και έβαλε ανθρώπους να τη ζητήσει. Τρία παιδιά κι αυτός, ίδιας πάνω κάτω ηλικίας. Η απάντησή της πάλι η ίδια.

- Καλά, θα ιδούμε. Θα σκεφτώ.

Και σκέφτηκε. Σκέφτηκε πολλά. Σκέφτηκε τα πάντα. Και τα θετικά και τα αρνητικά. Και πρώτα απ' όλα σκέφτηκε τα παιδιά. Τρία τα δικά της και τρία εκείνου, έξι. Κι αν έρθει και κάνα άλλο, πού ξέρεις, νέοι άνθρωποι είναι ακόμη, θα γίνουν εφτά ή οκτώ. Τι θα γίνει; Θα μονιάσουν ή θα έχουμε

κάθε ημέρα μάγκανα και θα την πληρώνουν τα μικρότερα;

Ύστερα, και ο Μέλιος εργάτης είναι. Σήμερα έχει δουλειά, αύριο δεν έχει. Να ειπείς πως είναι πλούσιος, να κλείσει τα μάτια της στα υπόλοιπα για να ανακουφιστούν οικονομικά, δεν είναι. Πήρε, λοιπόν, τη μεγάλη απόφαση και απάντησε ορθά κοφτά:

- Δεν παντρεύομαι.

Μεγάλη απόφαση. Δύσκολη απόφαση. Θάφτηκε οριστικά κάτω από τα μαύρα ρούχα της η γυναικεία της φύση και στη θέση της αναδύθηκε μια ηγετική φυσιογνωμία, ένας κουμανταδόρος, ένας τιμονιέρης, αποφασισμένη να αρπάξει μόνη της τη ζωή και να τα φέρει βόλτα.

Όταν έγινε ο Περικλής δεκαπέντε χρόνων, του λέει:

- Δε μου λες, τι θα γίνει με σένα; Έτσι θα χασομεράς συνέχεια με τα τσιροπούλια; Έτσι θα χάνεις τον καιρό σου;

- Γιατί, όταν πιάνω πουλιά, δεν τα τρώμε;

- Χαρά στο πράμα.

- Λίγες φορές έχουμε φάει πουλιά ψητά στη γωνιά;

- Λοιπόν άκου: την Κυριακή δε θα νοιαστώ για φαΐ. Θα φέρεις καμιά δεκαριά πουλιά, να τα ψήσουμε, να φάμε για μεσημέρι.

- Τι λες, ρε μάνα; Πού να τα βρω;

- Εκεί που κυνηγάς και χάνεσαι όλη την ημέρα.

- Και πού ξέρω εγώ αν θα πιάσω και πόσα θα πιάσω;

- Α! Έλα στα λόγια μου. Αυτή δεν είναι δουλειά για να την εμπιστευτείς.

Έχεις ακούσει που λένε: του κυνηγού και του ψαρά το πιάτο δέκα φορές είν' αδειανό και μια φορά γεμάτο; Αυτή είναι απασχόληση για χασομέρηδες. Να έχεις μια κανονική δουλειά κι αν σου περισσεύει χρόνος, να κάνεις το γούστο σου. Εσύ έχεις σκεφτεί τίποτα; τί θέλεις να κάνεις;

- Θέλω να γίνω μηχανικός.

- Τι μηχανικός;

- Να φτιάχνω αυτοκίνητα.

- Πού θα τη μάθεις τη δουλειά; Στο χωριό δεν έχουμε συνεργεία. Θα πρέπει να πας αλλού, να νοικιάσεις σπίτι να μένεις, να τρως χωριστά. Αυτά θέλουν λεφτά. Ξέχνα το. Κάτι που να μάθεις εδώ στο χωριό ν' ακολουθήσεις.

- Τι να μάθω στο χωριό;

- Ξέρω γω. Να, κουρέας θέλεις να γίνεις;

- Όχι, δε μ' αρέσει.

- Τσαγκάρης;

- Ε! καλύτερα.

- Λοιπόν, θα πάμε στον μπάρμπα Κώστα τον τσαγκάρη, να σε πάρει μαστορόπουλο.

Τον παίρνει μια και δυο και πάνε στον τσαγκάρη.

- Καλημέρα. Τους κοιτάζει περίεργα. Δεν κρατάνε παπούτσια στο χέρι για επισκευή. Τι να θέλουν;

- Μάστορα, ήρθαμε να μιλήσουμε για το παιδί. Να το πάρεις, να μάθει τη δουλειά.

Σταματάει ο Μαστρο-Κώστας, αφήνει τη φαλτσέτα στον πάγκο, βγάζει τα γυαλιά του και τους κοιτάζει. Κοιτάζει επίμονα το παιδί.

- Πόσο χρόνων είσαι, μικρέ;

- Δέκα πέντε.

- Λοιπόν, θέλεις να μάθεις τη δουλειά;

- Ναι, θέλω.

- Δεν είναι εύκολη. Έχει να κάνει με ανθρώπους. Τα παπούτσια πρέπει να είναι γερά και άνετα. Να μη δημιουργούν προβλήματα σ' αυτόν που τα φοράει. Πρέπει να προσπαθήσεις πολύ.

- Θα προσπαθήσω.

- Ωραία. Θα έρχεσαι το πρωί. Θα σκουπίζεις, θα συγυράς το μαγαζί και θα κάνεις ό,τι σου λέω. Δε θέλω εξυπνάδες και κουταμάρες. Θα σέβεσαι και τον κόσμο. Ο κόσμος είναι η περιουσία μας. Αυτός μας ζει.

- Εντάξει μάστορα, παρεμβαίνει η μάνα. Θα κάνει ό,τι του λες. Από μας τι άλλο θέλεις;

- Τον πρώτο χρόνο θα μου δίνεις ένα πενηντάρικο το μήνα. Βάρος θα μου είναι και σκοτούρα. Το δεύτερο δε θα μου δίνεις τίποτα. Όσο να 'ναι κάτι θα μάθει και θα με βοηθάει. Από τον τρίτο και πέρα θα του δίνω κάνα χαρτζιλίκι όταν έχουμε δουλειά. Ε, μετά τον τέταρτο-πέμπτο χρόνο αν προσέχει, θα έχει γίνει μάστορας. Άμα γυρίσει από φαντάρος, μπορεί να ανοίξει δικό του μαγαζί ή μπορεί να τον κάνω συνεταίρο. Εγώ μεγαλώνω και θα σταματήσω σιγά σιγά και θα του αφήσω το μαγαζί.

- Εντάξει. Ευχαριστούμε πολύ. Πότε να έρθει να ξεκινήσει;

- Ας έρθει από Δευτέρα.

Έφυγαν, στην πόρτα κοντοστέκεται η μάνα και ρωτάει.

- Δε μου λες, μάστορα. Άμα κάποιο μήνα δεν έχω το πενηντάρικο, μπορώ να το κλείσω σε δουλειά;

ΜΙΑ ΜΑΝΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Συνέχεια από την 4η σελ.

- Και βέβαια μπορείς. Μπα σε καλό σου. Και η δουλειά λεφτά είναι και μάλιστα καλύτερα και ευλογημένα, γιατί βγαίνουν με ιδρώτα.

- Ευχαριστούμε και πάλι.

Στο δρόμο η μάνα του τού τα 'ψελνε για τα καλά. Το νου σου, ρε μαύρο. Ν' ακούς το μάστορα. Άνοιχ' τα μάτια σου, να μάθεις τη δουλειά. Άκουσες τι είπε; Μπορεί στο τέλος να βρεθείς με δικό σου μαγαζί, να εξασφαλιστείς για όλη σου τη ζωή.

Όταν η μικρή έγινε δώδεκα-δεκατριών χρόνων, είχε γίνει τέλεια νοικοκυρά, δεξί χέρι της μάνας της. Η μόνη της διασκέδαση ήταν να φτιάχνει κούκλες και να τις ντύνει. Έκοβε πανάκια και μοδίστρευε.

- Λοιπόν, εσύ πρέπει να γίνεις μοδίστρα. Της λέει η μάνα της.

- Ναι, μ' αρέσει πάρα πολύ.

- Θα πάμε στην κυρα-Γεωργία, τη μοδίστρα, να την παρακαλέσουμε, για να σε πάρει και να μάθεις τη δουλειά.

Πάνε, λοιπόν, στη μοδίστρα. Τις καλοδέχεται, της είπαν το λόγο της επίσκεψής τους και τους λέει:

- Ναι, ευχαρίστως. Να έρθει το κορίτσι. Θα έρχεται το πρωί και θα φεύγει το βράδυ. Το μεσημέρι θα τρώμε εδώ, μαζί. Όταν έχουμε μοδιστρική, θα με βοηθάει. Θα ξεκινήσουμε από τα εύκολα και σιγά σιγά θα προχωράμε. Όταν κάνω άλλη δουλειά, θα με βοηθάει και εκεί. Έχω δυο μικρά παιδιά. Έχω το νοικοκυριό μου. Θα προσέχει και τα μικρά. Θα μετέχει σε όλες τις δουλειές. Λεφτά δε θα μου δίνετε ούτε θα πληρώνεται. Αν έχει μυαλό, θα μάθει τη δουλειά σε τέσσερα πέντε χρόνια. Εντάξει;

- Εντάξει.

Πάει και το κορίτσι. Το έβαλε σε ένα δρόμο. Να μάθει τέχνη να ζήσει. Βέβαια, σκεφτόταν ότι η μοδίστρα έψαχνε παράλληλα και για υπηρέτρια. Να τη βοηθάει στο νοικοκυριό και να της αναστήσει και τα παιδιά. Αλλά τι να κάνεις; Ανάθεμα την ανάγκη.

Και τα χρόνια περνούσαν. Και τα παιδιά μεγάλωναν. Δε θα 'λεγα ότι όλα ήσαντε μέλι γάλα, αλλά όχι και απελπιστικά. Επιβίωσαν με τρόπο υποφερτό. Ο μεγάλος πήγε φαντάρος. Ευτυχώς, μόνο ένα χρόνο. Προστάτης οικογενείας, έγραφε το χαρτί της Στρατολογίας. Οι δύο μαθητεύομενοι έγιναν τεχνίτες και άρχισαν να κερδίζουν τη ζωή μόνοι τους.

Φανταστείτε τη χαρά της μικρής μοδίστρας, όταν της πήρε η μάνα της ραπτομηχανή. Έπεσε στα γόνατα να την ευχαριστήσει.

- Σήκω απάνω. Δε θέλω ευχαριστίες εγώ. Θέλω μόνο να μ' ακούς και να κάνεις ό,τι σου λέω. Πρόσεξε. Έγινες κοτζάμ κοπέλα. Το κεφάλι ψηλά, αλλά τα μάτια χαμηλά. Έχεις την τύχη σου στα χέρια σου. Έτσι θα καλοπαντρευτείς και θα γίνεις ευτυχισμένη.

Με αυτή την τακτική, με αυτό τον τρόπο, πότε αυστηρά, πότε μαλακά, πάντα όμως με αγάπη, νουθετούσε τα παιδιά της και τα οδήγησε με μαεστρία εκεί που ήθελε. Επαγγελματίες, οικογενειάρχες, τίμιους πολίτες.

Και τώρα πια απολαμβάνει ξεκούραστη τους κόπους της και βλέπει τις θυσίες της να πιάνουν τόπο.

Σε κάθε οικογενειακή εκδήλωση, σε κάθε γιορτή, σε κάθε επίσημη ημέρα, καθισμένη στο κεφάλι του τραπεζιού και περιτριγυρισμένη από παιδιά και εγγόνια, δε θυμίζει σε τίποτα την ταλαιπωρημένη χήρα των νεανικών της χρόνων. Λάμπει από χαρά και ευτυχία.

Μια πανάξια πρωταθλήτρια της ζωής, μια Ολυμπιονίκης του δρόμου μετ' εμποδίων. Μπορεί στο κεφάλι της να μην έχει το δάφνινο στεφάνι του αθλητή ή τον κότινο, το αγριελίσιο στεφάνι του Ολυμπιονίκη. Έχει όμως κάτι άλλο, πολυτιμότερο και πιο σπάνιο. Έχει το φωτοστέφανο του οσιομάρτυρα, που λάμπει με φως εκτυφλωτικό. Μπορεί να μην τον βλέπουν όλοι. Τον βλέπουν, όμως, τα παιδιά της και τα εγγόνια της. Και την περιβάλλουν με αγάπη και σεβασμό. Τον βλέπουν και όσοι από την κοινωνία την έζησαν από κοντά και εκφράζουν το θαυμασμό τους και την εκτίμησή τους.

Παράδειγμα μοναδικό προς μίμηση. Μπράβο της.

Ιστορία του μακρινού παρελθόντος, αλλά με διαχρονική σημασία.

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΙΔΗΣ

Στη συνέχεια ακολουθεί ένα ποίημα. Το θέμα του είναι εναρμονισμένο με το περιεχόμενο του διηγήματος, για να καταδείξει ότι: όταν κάποιος πεθαίνει, αυτοί που μένουν, εύκολα ή δύσκολα, βρίσκουν το δρόμο τους και επιβιώνουν.

Ο μεγάλος χαμένος είναι αυτός που φεύγει.

ΣΠΑΡΑΓΜΟΣ

Μια μικρομάνα έμεινε μόνη, η κακομοίρα,
γιατί έχασε τον άντρα της και έχει μείνει χήρα.

Ο κόσμος της γκρεμίστηκε, τη βρήκε το σκοτάδι,
ποτέ δε φανταζότανε τον άντρα της στον Άδη.

Θρηγεί τη μαύρη συμφορά μαζί με τα παιδιά της
κι' απελπισμένα πια καλεί τον άντρα της κοντά της:

«Τι σου 'φταιξα και μού 'κανες τέτοιο κακό μεγάλο;
Σ' όλο τον κόσμο, σαν κι αυτό, δε θα υπάρξει άλλο.

Έλα κοντά μας, αν μπορείς, σε μένα, στα παιδιά σου,
μας λείπει η φροντίδα σου, μας λείπει η συντροφιά σου.

Ανοίγω την ντουλάπα μας, τα ρούχα σου στην πένα,
προσμένοντας να φορεθούν, σαν πρώτα, από σένα.

Και τα παπούτσια έτοιμα σου τα 'χω στο συρτάρι,
να τα φοράς, να περπατάς, σαν πρώτα, με καμάρι.

Ταχιά θα 'ρθεί Πρωτοχρονιά κι αναρωτιέμαι τώρα
πώς θα περάσουν τα παιδιά χωρίς χαρές και δώρα;

Ποιος θα νοιαστεί για όλ' αυτά; Ποιος θα τους τ' αγοράσει;
Κι ο Άγιο Βασίλης δε θα βρεί το δρόμο, να περάσει.

Και τη Λαμπρή στην Εκκλησιά θα πάνε οι πατεράδες
απ' το κεράκι τα παιδιά, κρατώντας τις λαμπάδες.

Κι εμείς στην γκριζα συννεφιά, στη μαύρη καταφρόνια,
σ' άλλους το φως κι η ζεστασιά, σε μας βροχές και χιόνια.

Είναι πολλά τα βάσανα, για ποιο να πρωτοκλάψω;
Έφυγες και μ' ανάγκασες στα μαύρα να τα βάψω».

Στον ύπνο που κοιμότανε μαζί με τα παιδιά της,
σε μαξιλάρι μούσκεμα από τα δακρυά της,

ακούει γνώριμη φωνή, του άντρα της, θλιμμένη
απόκοσμη και μακρινή, στην άβυσσο χαμένη.

«Πάψε, γλυκιά μου, να θρηγείς, να κλαίς και να σπαράζεις
και τον αιώνιο ύπνο μου μη μου τονε ταραζείς.

Δεν ήτανε στο χέρι μου ούτε επιλογή μου,
στον κάτω κόσμο μ' έστειλε η μοίρα η σκληρή μου.

Πρέπει να είστε ψύχραιμοι, πρέπει να ηρεμήσετε,
και τα δεινά που θα σας βρουν να αντιμετωπίσετε.

Και να θυμάστε πάντοτε, πρώτα και πάνω απ' όλα:
εσείς έχασατε πολλά, μα εγώ τα 'χασα όλα».

ΝΙΚΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΙΔΗΣ

Ενοικιάζονται Διαμερίσματα

στη Νέα Φιγαλία (Ζούρτσα)

ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ

Τηλ.: Γρηγόρης 6972496616
Σπύρος 0015168481119

Πωλείται

Κτήμα στο μετόχι 24 στρεμμάτων,
με τα 14 χαρακτηρισμένα μη δασικά,
με συμβολαιογραφικές πράξεις
& χαρτί δασαρχείου, με 205 ρίζες.
Τιμή 20.000€ τελική
Ξυδίας Γιώργος Τηλ.: 6945 234523

Manto House
Ενοικιάσεις Διαμερισμάτων
Apartment Rentals
Νέα Φιγαλία, Ηλείας
Nea Figalia, Ilia

☎ (+30) 6939966167 - 2625041638
✉ theodoroskarachalios23@gmail.com
👤 Θεόδωρος Καραχάλιος, Theodoros Karachalios

Η **έβδομη ποιητική συλλογή του Στάθη Κουτσούνη, με τίτλο «στου κανενός τη χώρα»**, κυκλοφορεί ήδη από το Σεπτέμβριο του 2020 και από τις εκδόσεις «ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ».

Όπως, ίσως, θυμούνται οι αναγνώστες ή όπως θα διαπιστώσουν, αν ανατρέξουν σε μια παρουσίαση του ποιητή και του έργου του, δημοσιευμένη στο φύλλο 125 (Α' τρίμ. 2015, σελ. 4-5) της εφημερίδας μας, ο Στάθης Κουτσούνης ούτε «ξεχνάει» για πολύ καιρό να εκτεθεί δημόσια και να προσθέσει την ευμεγέθη και ιδιαίτερη ποιητική του σταγόνα στον ωκεανό του ποιητικού λόγου ούτε και βιάζεται να γεμίσει όπως-όπως κάποιες σελίδες, για να τις στείλει στο τυπογραφείο. Από την έκδοση μιας συλλογής μέχρι την έκδοση της άλλης, μεσολαμβάνει κατά μέσον όρο 5-6 χρόνια, μέσα στα οποία γεννιέται και ωριμάζει, τόσο η νέα δική του πρόταση όσο και η δική μας ανάγκη ή -έστω- το ενδιαφέρον μας, για αυτήν.

Και στη νέα του συλλογή αναγνωρίζουμε το σκοπό που έχει, κατά τον Κουτσούνη, η ποίηση. Εκτός από την αισθητική της λειτουργία, μέσω αυτής και με τη βοήθειά της, η ποίησή του εμβαθύνει σε πρόσωπα και πράγματα και δείχνει και άλλες όψεις τους, εκτός από τις καθιερωμένες, ανατρέπει στερεότυπα, προβληματίζει και αφυπνίζει, με μια διαδικασία όχι ανάλαφρη και ανέμελη, σαν παιχνίδι, αλλά συγκρουσιακή, σαν σε αγώνα, όπου ο αναγνωστής αισθάνεται τις γροθιές της στο στομάχι του (λόγια του ίδιου του ποιητή σε παλιότερη συνέντευξή του) και, μέσα από τον πόνο και μετά απ' αυτόν, λυτρώνεται ψυχικά και ανταμείβεται πνευματικά, καθώς αντιλαμβάνεται ότι, τουλάχιστον, δοκίμασε καρπούς από το «δέντρο της γνώσης» και έκανε ένα βήμα προς την αυτογνωσία. Και αυτό δεν είναι λίγο.

Γνώριμα και από τις προηγούμενες συλλογές μάς είναι και τα θέματα που απασχολούν εδώ τον ποιητή. Είναι οι αιώνιοι και ανίκητοι αντίπαλοι της ζωής: η φθορά, η απουσία, η απώλεια και ο θάνατος. Και δεν είναι ανάγκη να αναφέρει αυτές τις λέξεις. Τις αποδίδει με σύμβολα.

• **Ήδη από το πρώτο ποίημα, με τίτλο «στο σχοινί»**, παίρνουμε γεύση άδη και θανάτου, με τον κρεμασμένο και με το θολό ποτάμι (που μπορεί να είναι ο Αχέρωντας, όριο, κατά τους αρχαίους, ανάμεσα στον πάνω και στον κάτω κόσμο), αλλά και από το εξώφυλλο ήδη, με την ανθρώπινη φιγούρα του ζωγραφικού πίνακα, που από το φωτεινό περιβάλλον (ζωή) μπαίνει στο σκοτάδι (θάνατος) γυμνή, αφού δεν της έχει απομείνει τίποτα και αφού εκεί δε χρειάζεται ούτε ρούχα ούτε και τίποτα άλλο: **«Νερά του ποταμού θολά/ κι από πουλί ούτ' ένας ήχος/ όρνια μονάχα κρῶζουνε/ τροχίζοντας τα ράμφη τους/ κι ο αέρας του χτενίζει τα μαλλιά/...στου κανενός τη χώρα/ ήδη τρεις μέρες ανεμίζει στο σχοινί».**

• **Στο ποίημα «Εύα»**, όταν αυτή τρώει το μήλο, **«με την πρώτη δαγκωνιά/ ξεπροβάλλει ένα σκουλήκι/ είσαι όμορφη της λέει/ αν μ' αφήσεις να μπω μέσα σου/ θα σου φανερώσω τη γνώση/ το μυστικό για να μείνεις αμόρφη/ κολλακευμένη εκείνη το πιστεύει/ και το σκουλήκι εισχωρώντας/ αρχίζει να δουλεύει ακάματα»** και **«από τότε μεγαλώνει/ θεριεύει εντός μου και τρώει/ οχιά τα σωθικά μου».** Πρόκειται για μια φθορά που δεν αφορά μόνον τη ματαιόδοξη Εύα, αλλά, λες και από τους πρωτόπλαστους κληροδοτήθηκε στο ανθρώπινο γένος, τρώει τα σωθικά «μου», λέει ο ποιητής, εκπροσωπώντας μας.

• **Στο ποίημα «θέατρο»**, το μαγειρεμένο κοτόπουλο στο τραπέζι θυμίζει στον καταναλωτή του ότι **«κάποτε κι εσύ θα γίνεις έδεσμα/ και θα σε τρων' στη γη από τη σκάφη/ χωρίς την πολυ-**

ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΝΗΣ Στου κανενός τη χώρα

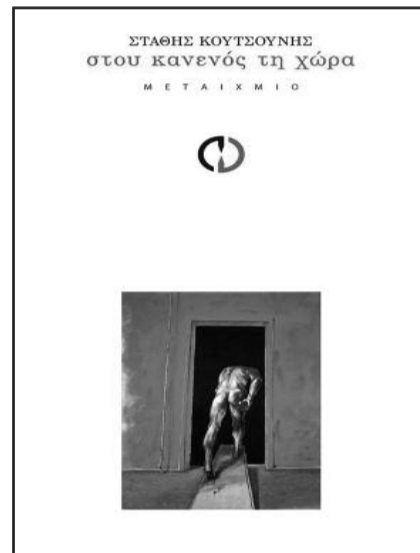
τέλεια τραπεζιού/ ώσπου να φτάσεις εκεί απ' όπου ήρθες/ και να κερδίσεις πάλι/ το έπαθλο του τίποτα». Και πάλι παρούσα η φθορά, οδηγεί τον άνθρωπο στο τίποτα, στην ανυπαρξία, στο χώμα από το οποίο προέρχεται. «Χώμα στο χώμα ο νεκρός» λέει σε άλλο σημείο ο ποιητής. Χούς εἶ καὶ εἰς χούν ἀπελεύσει, κατά τη γνωστή εκκλησιαστική φράση.

• **Το ποίημα «απουσιολόγιο» είναι αντιπροσωπευτικό για την απουσία και την απώλεια, αλλά και για το φόβο που μας προκαλούν**, όταν τις σκεφτόμαστε. Εδώ η γερασμένη πλέον μητέρα, κάποτε προσεκτική απουσιολόγος στο σχολείο (χώρος οικείος για τον ποιητή), αφιερώνεται σε αυτό το καθήκον με πάθος, που τη γέμιζε τόσο πολύ, ώστε να ευχαριστείται, ζωντανεύοντας τους απόντες μπροστά της, τώρα **«ζούσε με τους απόντες της»**, τους δικούς της που δεν υπάρχουν πια. Και τη νοιάζει μόνο και η ίδια **«να σημειωθεί στο απουσιολόγιο κανονικά όταν λείπει/ μην τυχόν ο απουσιολόγος κάνει τα στραβά μάτια/ και προπάντων μην τυχόν/ και δεν αντιληφθεί/ την απουσία της».** Η ιδέα της απώλειας και της απουσίας αισθητοποιείται, επίσης, στο ακόλουθο τρίστιχο, από τις «νεκρές φύσεις», για τις οποίες γίνεται λόγος πιο κάτω: **«Ροτόντα με δύο καρέκλες/ σ' όποια και να καθίσω/ η άλλη μένει άδεια».**

• **Το ποίημα «σκεύος εκλογής», δεύτερο σε έκταση από τα τριάντα δύο της συλλογής (μιάμιση σελίδα), είναι αντιπροσωπευτικό δείγμα της ανατροπής στερεότυπων και καθιερωμένων απόψεων**, αλλά και προβληματισμού για την ελευθερία της βούλησης και για την τραγικότητα του ανθρώπου, όταν αυτός, όπως στις αρχαίες τραγωδίες, δεν ξεφεύγει από τις συμπληγάδες της ζωής ή από τη «μοίρα», που τον διάλεξε ως εκτελεστικό της όργανο ή από τις παγίδες που του στήνουν διάφοροι επιτήδειοι και τον χρησιμοποιούν για να κάνουν τη δουλειά τους. Σ' αυτό το ποίημα ο Ιούδας παραπονείται για την εις βάρος του κατακραυγή και για τη ρετσινιά του προδότη, ενώ ήταν ο μαθητής που επέλεξε ο διδάσκαλος, σαν «το έσχατο σκαλοπάτι της ανάβασής του» και για «να επαληθευτούν οι γραφές». **«Πώς είναι δυνατόν αυτός που αγάπησα τυφλά/ που θυσίασα για χάρη του το όνομά μου/ να ακούει να με χλευάζουν οι πιστοί του/ λογίζοντας με τα "προδότη" το κορμί μου/ και να κοιτάζει αδιάφορος/ ίσως και με περιφρόνηση/ εφόσον συμφωνήσαμε/ εμένα διάλεξε απ' τους δώδεκα/ έγινα σκεύος εκλογής/ το έσχατο σκαλοπάτι της ανάβασής του/ ακόμα και τα τριάκοντα εξαιτίας του τα δέχτηκα/ να επαληθευτούν οι γραφές όπως έλεγε/ δεν τα χρειαζόμουν τα λεφτά τους τι να τα κάνω/ για να σωθεί το γρηγορότερο μονάχα πάσχισα/.... δίσταζα ως την ύστατη στιγμή/ δεν ήθελα να πονέσει/ στον τελευταίο όμως δείπνο με ενεθάρρυνε/ ὁ ποιητής ποίησον τάχιον/ λες και διαζόταν να σταυρωθεί/ μα να τελειώσει τη δουλειά του αδημονούσε/ και μετά ούτε ένα βλέμμα συμπόνιας/ θύμα ήμουνα χωρίς επιλογή/ μια παράπλευρη απώλεια της φιλοδοξίας του/ ποιον πίστεψα θεέ μου ποιον λάτρεψα/ ὅλοι στο κόλπο κι ὅλοι ἴδιοι/ προδομένος εγώ και όχι εσύ Κύριε».**

• **Στην «απολογία»**, που είναι το μεγαλύτερο σε έκταση ποίημα (πάνω από μιάμιση σελίδα), βρίσκουμε ένα ακόμα παράδειγμα ανατροπής κατεστημένων αντιλήψεων, που ενοχοποιούν και καταδικάζουν, χωρίς βαθύτερη διερεύνηση των αιτίων μιας παραβατικής

συμπεριφοράς. Αν το μεταφέρουμε από τον αρχαίο μύθο στην καθημερινότητα, εξηγεί και αιτιολογεί -αν όχι και δικαιολογεί- τη γνωστή λαϊκή φράση για το φταιξιμο ή όχι του «φονιά». Η Κλυταιμνήστρα, απολογούμενη, αφηγείται πώς έφτασε να δολοφονήσει με το τσεκούρι το σύζυγό της, βασιλιά του Άργους Αγαμέμνονα, όταν αυτός επέστρεψε μετά τον πόλεμο και την άλωση της Τροίας. **«Αγαπημένο μου,/ εκείνο το πρωί πετάχτηκα προτού χαράξει,/ έδιωξα τις δούλες και τον Αίγισθο που κλαψούριζε/ κι ετοιμάσα μονάχη μου το λουτρό σου/ γέμισα ως τη μέση την μπανιέρα/ στάζοντας στο νερό αιθέρια έλαια/ κι έμεινα μ' ένα διάφανο κομπινεζόν».** Παράλληλα η βασίλισσα σκεφτόταν πόσο πληγωμένη ήταν από δική του υπαιτιότητα: με δική του απόφαση θυσιάστηκε η κόρη τους, η Ιφιγένεια στην Αυλίδα, (για να εξευμενιστεί η θεά Άρτεμη, η οποία, θυμω-

μένη που ο Αγαμέμνονας είχε σκοτώσει στο κυνήγι το ιερό ελάφι της, παρεμπόδιζε τη δημιουργία ευνοϊκών καιρικών συνθηκών για τον απόπλο του στόλου εναντίον της Τροίας). Αυτός έφερε πίσω μαζί του, ως ερωτικό λάφυρο, την Κασσάνδρα: **«...αυτή η τσούλα που κουβάλησες μαζί σου/ κι είχες το θράσος να μου ζητήσεις/ να μη ζηλέψω και να την ευσπλαχνιστώ/-σιγά την ψευτογόησσα/ το προικίο της ή την τύχη της να λιμπιστώ από δαύτη/ και μετά η αναισθησία σου την περασμένη νύχτα/ δέκα χρόνια καρτερούσα τη στιγμή κι εσύ/ ξάπλωσες πλάι μου ξερός κι ούτε ένα χάδι καν».** Προσθέτει ότι ήταν έτοιμη να του συγχωρήσει τα πάντα, γιατί τον αγαπούσε βαθιά και δεν έχανε την ελπίδα της: **«ήθελα να με κατακτήσεις απ' την αρχή/ ήλπιζα εκεί που σ' έτριβα με το μοσχόσαπουνο/ στα σημεία που κάποτε σε αναστάτωναν/ να μ' αρπάξεις επιτέλους κι ασυγκράτητα/ να σφηνωθείς μέσα μου αγρίμι ουρλιάζοντας».** Αλλά οι ελπίδες της διαψεύστηκαν: **«μάταια όμως/ η αδιαφορία σου με τρέλανε/ ένιωσα αίφνης γερασμένη σχεδόν ένα τίποτα/ ὡσπου άρχισα σύγκορμη να μανιάζω πνιγόμενυ/ και τότε το μάτι μου πήρε λοξά/ το τσεκούρι».**

• Η «χίμαιρα», είναι το τρίτο σε έκταση ποίημα, μία σελίδα και κάτι (όλα τα άλλα είναι από σελίδα και κάτω). Ο ποιητής εδώ κατεβάζει κάποια πράγματα στην αποθήκη και δέχεται επίθεση και διαμαρτυρίες από τα παλιά και παρατημένα εκεί παπούτσια του: **«μας έχεις παρατήσει χρόνια τώρα/ και κάθε τόσο πάνω μας/ σωριάζεις τ' άχρηστά σου/ μας έβαλες στην απομόνωση/ μας έβγαλες στη σύνταξη από νωρίς».** Είναι σαν να επαναστατούν τα εν αφθονία αγαθά της κοινωνίας μας, για την αδιαφορία που δείχνουμε απέναντί τους, μετά από μια βραχυχρόνια χρήση τους, και να

μας εγκαλούν, έτσι, για το μάταιο και χιμαιρικό κυνηγητό τους, στο οποίο μας οδηγεί ο άκρατος καταναλωτισμός μας, η καταναλωτική μας μανία. Αλλά προχωρεί και πιο πέρα ο ποιητής: για να τα ηρεμήσει, αναγκάζεται να τα προβάρει και να υποστεί τα χτυπήματα στα δάχτυλά ή στις φτέρνες, αλλά το κυριότερο είναι ότι **«δεν με πήγαιναν μπροστά μα προς τα πίσω/... γύριζα μαγεμένος στο παρελθόν μου/ στην ένδοξη εποχή τους/ με το λουστρίνι και τα χρυσά κορδόνια των ονείρων για το μέλλον».** Αλλά τα όνειρα φαίνεται πως υπάρχουν για να διαψεύδονται: **«κι όταν ξάφνου ανέννησα/ παρόν γεμάτο διαψεύσεις/ βλέπω το μέλλον που ονειρεύτηκα/ ξεθωριασμένο το λουστρίνι και τα κορδόνια λιωμένα/ ωστόσο κοροϊδεύοντας/ με γέλια καρφιά στο κορμί μου/ εκείνα μου 'θγαζαν τη γλώσσα».**

• **Οι «νεκρές φύσεις»** είναι τέσσερα, διάσπαρτα μέσα στη συλλογή, σύνολα μικρών ανεξάρτητων ποιημάτων, σαν να είναι αυτόνομες ολιγόστιχες στροφές, που υπηρετούν και αιτιολογούν τον τίτλο τους, δανεισμένον από τη ζωγραφική, όπου χρησιμοποιείται -με μια άκομψα διασταλτική ερμηνεία της λέξης «νεκρός», για να περιγράψει το περιεχόμενο ενός πίνακα που απεικονίζει «άψυχα» αντικείμενα, χωρίς κίνηση, π.χ., φρούτα στο τραπέζι. Κι ενώ στη ζωγραφική ο τίτλος «νεκρή φύση» δεν είναι τόσο ενοχλητικός και μακάβριος, γιατί μοιάζει να μην μας αφορά και αισθανόμαστε ασφαλείς, εδώ, στις «νεκρές φύσεις» του Κουτσούνη, η φθορά, η απουσία και ο θάνατος βγαίνουν από το κάδρο, απειλούν την ασφάλειά μας και μας προξενούν φόβο και υπαρξιακή αγωνία. Αλλά, κυρίως, σκέψεις και προβληματισμούς. Ιδού μια μικρή επιλογή: **Αετός που κείται/ του κυνηγού τα πόδια./ Θάλασσα πνιγμένη/ από τα δάκρυα των πνιγμένων./ Κοκαλωμένος ο λαγός/ του κυνηγού μπροστά τον προβολέα./ Μάζα σιδερικών και αίματος/ αστράφτει πένθιμα/ απομνημόνεο στην εθνική».**

Στο ποίημα «παίζω άρα υπάρχουν», ο τίτλος είναι παράφραση της θεμελιακής λατινικής φράσης cogito ergo sum (σκέπτομαι, άρα υπάρχω) του Γάλλου Descartes (Ντε Καρτ, Καρτέσιου στα ελληνικά), φιλοσόφου και μαθηματικού του 17ου αι., που θεωρούσε τη σκέψη, το νου, αφετηρία της φιλοσοφικής οικοδόμησης του κόσμου και υπήρξε ένας από τους κορυφαίους εκπροσώπους του ευρωπαϊκού ορθολογισμού. Ο ποιητής, σαν παίχτης στο τραπέζι με την πράσινη τσόχα, μπαίνει στο παιχνίδι της ζωής, όπου στην αρχή όλα είναι καλά, και ονειρεύεται κέρδη, βασισμένους, σαν Καρτεσιανός ορθολογιστής κι αυτός, στους σωστούς μαθηματικούς υπολογισμούς που απαιτούνται στα «βαριά» παιχνίδια, αλλά και στην εύνοια της τύχης: **«... μπροστά μου μια πράσινη θάλασσα/ στα δάχτυλά μου γυναίκες και στο μυαλό μου/ ανώτερα μαθηματικά/ όνειρα/ δάφνες/ λεφτά...».** Αλλά δεν επαληθεύονται οι ελπίδες: **«η γκίνια ανένδοτη/ τότε η θάλασσα γίνεται τσόχα λερωμένη/ κι οι γυναίκες ψυχρά τραπουλόχαρτα»** (οι φιγούρες της τράπουλας). Εντούτοις επιμένει: **«ο πόθος μου όμως άσος στο μανίκι μου/ σπρωχώνω ανυποχώρητος την πέτρα στην κορυφή/ κι ευθύς ποντάρω απ' την αρχή/ ευτυχώς που πάλι θα χάσω».** Αυτό το παιχνίδι, ο αγώνας στη ζωή (οι δύο λέξεις ταυτίζονται νοηματικά σε διάφορες περιπτώσεις, όπως, π.χ., στον αθλητισμό) δεν τελειώνει, όπως δεν τελείωνε στη μυθολογία το μαρτύριο του Σίσυφου, τιμωρημένου από τους θεούς για μεγάλο αμάρτημα, που συνεχώς ανέβαζε μια μεγάλη και βαριά πέτρα στην κορυφή του βουνού, η οποία έπεφτε πάλι κάτω κι εκείνος την ξαναέβαζε. Αλλά, αν αυτά ισχύουν για τον άνθρωπο, γενικά,

Συνέχεια από την σελ. 6

επιπρόσθετα ο ποιητής μπαίνει και στο παιχνίδι (στον αγώνα) της ποίησης και δεν το εγκαταλείπει, ακόμα κι αν διαρκώς χάνει, γιατί αυτό τον κρατάει στη ζωή. Έτσι, ο τίτλος του εν λόγω ποιήματος, αντί για «παίζω άρα υπάρχω», μπορεί να διαβαστεί «γράφω (ποιήματα), άρα υπάρχω».

Τον τίτλο «coda» (κόντα) έχει το αμέσως επόμενο και τελευταίο στη συλλογή ποίημα. Και δεν είναι τυχαία ούτε η επιλογή του τίτλου ούτε το ότι το ποίημα αυτό τοποθετήθηκε αμέσως μετά από το «παίζω άρα υπάρχω» ούτε και το ότι είναι το τελευταίο, μια coda, ένα συμπλήρωμα απαραίτητο. Η λέξη είναι ιταλική και σημαίνει ουρά. Μεταφορικά, δηλώνει κάτι που είναι συμπλήρωμα, που ολοκληρώνει ή συνοψίζει τα προηγούμενα. Στη μουσική είναι το τελικό τμήμα ενός μουσικού κομματιού, που ξεχωρίζει και έχει το δικό του ενδιαφέρον. Αυτά λένε τα λεξικά, αλλά ο Κουτσούνης, προφανώς, τα γνωρίζει (και) από τις μουσικές του σπουδές. Έτσι, τα δύο διαδοχικά αυτά ποιήματα έχουν παρεμφερές περιεχόμενο και το δεύτερο μοιάζει να συμπληρώνει το πρώτο, ίσως και όλα τα προηγούμενα. Στον αγώνα της ζωής (αγώνα ζωής και θανάτου) και στον αγώνα της ποίησης, ο ποιητής δεν κάνει πίσω κι ως ξέρει ότι στο τέλος πάντα θα χάνει «ευτυχώς», είτε στο τέλος του προηγούμενου ποιήματος και θα «ποντάρει» απ' την αρχή. Σ' αυτόν τον αγώνα-παιχνίδι παίζει σαν ίσος προς ίσο, απολαμβάνει βαθιά την ευχαρίστηση από τις όποιες μικρές του επιτυχίες και, με εφόδιο το πάθος του «άσο απ' το μανίκι του» επιδιώκει να πάει τον αντίπαλο σε παράταση, σε συνέχιση του αγώνα μέχρις εσχάτων: «**ωστόσο εγώ πασχίζω/ να**

ΣΤΑΘΗΣ ΚΟΥΤΣΟΥΝΗΣ
Στου κανενός τη χώρα

παίξω μαζί σου στα ίσια/ γευόμενος μέχρι το μεδούλι/ την ηδονή απ' τα μικρά μου τρόπαια/ κι αν καταφέρω στο φινάλε/ λίγο προτού μ' αποτελειώσεις/ την τύχη μου να ιντριγκάρω/ θα πάρω ακόμη μια βαθιάν ανάσα/ και θγάζοντας απ' το μανίκι μου τον άσο/ θα σ' αναγκάσω σε παράταση». Όσο άνοιξη κι αν είναι η μάχη, όσο κι αν το αποτέλεσμα είναι προδιαγεγραμμένο, αμαχητί δεν παραδίνεται. Ούτε ο Διγενής φυγομάχησε μπρος στο χάρο. Ο αγώνας διασώζει την αξιοπρέπεια και την αισιοδοξία του ανθρώπου και δικαιολογεί την ύπαρξή του, μέχρι να έρθει η ώρα της ανυπαρξίας.

• **Ας προστεθούν δυο πράγματα ακόμη. Πρώτο:** ο τίτλος της συλλογής θυμίζει τον «κανένα», τον Οδυσσέα, με τη γνωστή του εφευρετικότητα και την πονηριά του. Μπορεί, «του κανενός η χώρα» να είναι και ο εφήμερος επίγειος κόσμος, όπου ο καθένας μας είναι και κανένας, σύμβολο της ματαιότητας των πάντων και της φθοράς, που οδηγεί στην ανυπαρξία. Και **δευτέρο:** η σύγχρονη ποίηση έχει εγκαταλείψει εδώ και δεκαετίες τις βασικές τεχνικές της παλιάς, το μέτρο και την ομοιοκαταληξία, αλλά έχει εσωτερικό ρυθμό, καθώς επιλέγει τις λέξεις και τη θέση τους στους στίχους, χρησιμοποιεί λιγοστά ή και καθόλου σημεία στίξης (κόμματα, τελείες κλπ.) και εξασφαλίζει μια αδιάκοπη ροή, στην οποία «παρασέρνει» και τον αναγνώστη. Στην ποίηση του Κουτσούνη, μαζί με όλα αυτά, η δωρική λιτότητα, η ευθυβολία και η ακρίβεια

στη γλώσσα, το βάθος των νοημάτων, η ευρηματικότητα στη σκέψη και στη λογοτεχνική γραφή και η δύναμη της ποιητικής «γροθιάς» σε αυτή τη συλλογή, δείχνουν ότι ο ποιητής, όχι μόνο συνεχίζει με συνέπεια το δρόμο που χάραξε με τις προηγούμενες συλλογές του, αλλά και πατώντας πάνω σε αυτές, με αστείρευτη έμπνευση και ωριμότητα, προχωρεί με μεγάλα και σταθερά βήματα στα δύσβατα μονοπάτια της ποιητικής τέχνης, μας παρουσιάζει την κορυφαία, ίσως, ως τώρα, στιγμή της δημιουργίας του και μας προετοιμάζει για τη συνέχεια της. Αυτός έχει μπροστά του δρόμο, που δεν θα τον αφήσει ανεκμετάλλευτο, και εμείς έχουμε τη βεβαιότητα ότι θα απολαύσουμε ξανά και ξανά τις συγκινήσεις που προσφέρει η γνήσια και δυνατή ποιητική φωνή του.

• **Δεν επαρκεί, δυστυχώς, ο χώρος για περισσότερα, και τα ποιήματα που παρουσιάζονται και τα άλλα που παραλείπονται, αδικούντι από αυτή την αποσπασματική παρουσίαση.** Οι αναγνώστες θα αποκτήσουν πλήρη εικόνα και θα απολαύσουν όλα τα ποιήματα ολόκληρα, ερχόμενοι σε άμεση επαφή με το βιβλίο. Η παρουσίαση που έγινε εδώ είναι λύση ανάγκης και αποσκοπεί σε μια πρώτη ενημέρωση. Και, φυσικά, δεν διεκδικεί το αλάθητο -αυτό θα έλειπε!- ούτε στην επιλογή των ποιημάτων ούτε στην ερμηνευτικές προσεγγίσεις που αποτόλμησε. Αλλά, ευτυχώς, η ποίηση -και κάθε τέχνη- από την «κοινωνία» του μυστηρίου της δεν αποκλείει κανέναν, που επιχειρεί είτε να εισχωρήσει στο βάθος της μαγείας της είτε, απλώς, να ευχαριστηθεί από την ανάγνωσή της και να δώσει τις δικές του ερμηνείες στα σημαίνοντα και στα σημανόμενά της.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Α

Γεννήσεις

— Στις 26-5-21 ο **Κωνσταντίνος Καλογερόπουλος** και η **Βίκη Κολώκα** απέκτησαν αγοράκι.
Να τους ζήσει το νεογέννητο.

Βαπτίσεις

— Στις 23-5-21 ο **Κλέντος Ηρακλής** και η **Σιώρη Κρινιώ** βάπτισαν το κοριτσάκι τους με το όνομα **Ζωή**.
— Στις 26-6-21 ο **Γιάννης Γιαννακόπουλος** και η **Άννα Χατζή** βάπτισαν το κοριτσάκι τους με το όνομα **Δήμητρα-Παναγιώτα**.
Να τους ζήσουν τα νεοφώτιστα.

Απεβίωσαν και ετάφησαν

— Στις 12-4-21 ο **Βάγιας Θεόδωρος**, ετών 81, στον Άγιο Ηλία.
— Στις 17-4-21 η **Σερεμέτη Κωνσταντίνα**, ετών 84, στον Άγιο Ηλία.
— Στις 23-4-21 ο **Βλάχος Παναγιώτης**, ετών 91, στον Άγιο Ηλία.
— Στις 24-4-21 η **Στριγγλόγιαννη Ιωάννα** (του Αθανασίου), ετών 63, στον Άγιο Ηλία.
— Στις 28-4-21 η **Μανώλη-Κατσιώλη Κωνσταντίνα**, ετών 78, στην Αθήνα.
— Στις 15-5-21 η **Πάλλα Ελένη**, ετών 87, στην Αθήνα.
— Στις 2-6-21 η **Βλάχου Αργυρώ**, ετών 62, στην Αθήνα.
— Στις 16-6-21 η **Φρονίμου Γεωργία**, ετών 90, στο Μοναστήρι.
— Στις 29-6-21 ο **Παγανός Γεώργιος** (σύζ. Σοφίας Μανώλη), ετών 80, στον Άγιο Ηλία.
— Στις 30-6-21 η **Τσούτα Δήμητρα**, ετών 90, στον Άγιο Ηλία.
Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Εισφορές

για την εφημερίδα

Κατσάμπουλας Νικόλαος	20€	Πιπλής Αθανάσιος	150€
Μανιάτης Αριστείδης (του Χρήστου)	50€	Πιπλή Μαρία	150€
Μανώλη Κλεώνη	20€	Παπαγιώργος Αλέξιος	40€
Μανώλη Φωτεινή (του Ευθυμίου)	20€	Φλέσσα Μαρία	50€
Μανώλη Ολγα (του Ευθυμίου)	20€	Ξυδιάς Γεώργιος	20€
Γόρα Σωτηρία	20€	Δαμπολιάς Παναγιώτης	20€
Βλάχου Αιμιλία (του Θεοδώρου)	20€	Καζαντζή-Βασιλείου Σεβαστή	10€
Βλάχου Ευθυμία (του Θεοδώρου)	20€	Καργαδούρη Ολυμπία και	
Μανιάτη Μαριγούλα	15€	Χατζή Μαρία	40€
Σιώρης Νικόλαος (του Ανδρέου)	20€	Πετρόπουλος Νικόλαος	20€
Σταυροπούλου Γεωργία	50€	Πετροπούλου Πολυξένη	20€
Δημοσθενίδης Νίκος	20€	Γκουβάτσος Νικόλαος του Παναγ.	20€
Δημοσθενίδου Φωτεινή	20€		

Εις μνήμην

— **Παπανδρέου Γεώργιος 200 ευρώ**
στη μνήμη του πατέρα του Νικολάου.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΑ (5η συνέχεια)

Η Αδαμαντία διέκοψε τις σκέψεις της και, μη μπορώντας να αντισταθεί στην παιδική αφέλεια και τη γλυκιά, κοριτσιόστικη επιμονή, αποκρίθηκε, φωτίζοντας το τραχύ, αρχοντικό πρόσωπό της με έναν ήλιο περηφάνιας που το σκίαζε, όμως, ένα σύννεφο οργής και παραπόνου.

« - Βαγγελιώ μου, με το λάδι που σε μύρωσε και το νερό που σε βάπτισε ο νονός σου, τότε, σαν ήσουν λουμπουσκάκι, με το ίδιο λάδι και νερό εκίνησε εκείνο το βράδυ να βαπτίσει και να μυρώσει άλλους Ρωμιούς μέσα στην τουρκεμένη Τρίπολη».

« - Μα βαπτίζονται και οι μεγάλοι, καλέ νονά;», ρώτησε παραξενεμένα και απορημένα η μικρή, δεκατριώ χρονών κοπελίτσα, μαυριδερή και με απαλές, γλυκές, κοκκινωπές χαρακίες στο πρόσωπο από τις κακουχίες και την αρρώστια.

Δε μπορούσε να μη χαμογελάσει η Διαμάντω. «- Όταν γίνονται ξανά παιδιά, βάζω μ', και λαχτάρανε ξανά για ζωή, λευτεριά, ανεμελιά, όταν έχουν πλαντάξει στο δάκρυ της μετάνοιας, ξαναβαπτίζονται και οι τρανοί, τσούπρα μου».

Και έφερε στο μυαλό της τα λόγια του Ευαγγελίου, όπως τα κήρυττε ο αδελφός της: «Σε όσους είναι σαν τα παιδιά ανήκει η Βασιλεία των Ουρανών», «Μακάριοι όσοι πενθούν, αυτοί θα κληρονομήσουν τη Βασιλεία του Θεού». Και συνέχισε την κουβέντα της.

« - Μία παγερή νύχτα, Βαγγελίτσα μου, κείνες τις μέρες που ήταν καλεσμένος του πασά, κίνησε στα μουλωχτά να σμίξει με άλλους χριστιανούς σε μία αποθήκη, που συνήθιζαν να συνάζονται οι Ρωμιοί της Τριπολιτσάς. Πολλοί από αυτούς περίμεναν, όπως σου είπα και πριν, κόρη μου, να τους βαπτίσει ο νονός σου ο Γρηγόρης. Ένα άλλο βάπτισμα, όμως. Κι αυτό με αγιασμένο νερό. Όχι μόνο από τον Θεό, μα και απ' την Πατρίδα. Κινήθηκε σαν το αερικό μέσα στο σκοτάδι, είχε ψυχανεμιστεί τα γατικά μάτια που τον ακολουθούσαν στο κατόπι. Πήγε στο κονάκι που ήταν συναγμένοι οι Ρωμιοί, έκανε το χρέος του χωρίς να τον πάρουν χαμπάρι τα άπιστα μάτια και κίνησε να γυρίσει στον οντά που του 'χε δώσει ο πασάς που τον είχε μουςαφίρη. Λίγο πριν φτάσει, κοιτάει στον δρόμο έναν πεσμένο διαβάτη. Φορούσε ρωμέικη φορεσιά, ήταν μελανιασμένος στο πρόσωπο, ενώ στο καλντερίμι φαινόταν κόκκινες κηλίδες αίματος. «Όποιος και να 'ναι, ό,τι και να 'ναι, πλάσμα του Θεού είναι», σκέφτεται ο καπεταν-Γρηγόρης. Σκύβει να τον ανασηκώσει και να τον συντρέξει και ... ξαφνικά ... ένα κρυμμένο μαχαίρι καρφώνεται στην καρδιά του. Έτσι χάθηκε ο άνθρωπός μας, παιδάκι μου. Ο πασάς, σαν άκουσε το μαντάτο, έκανε πως λυπήθηκε, πως οργίστηκε και υποσχέθηκε δικαιοσύνη. Ενώ στα σώψυχα του γλεντούσε με τον πόνο τον δικό μας και όλης της Ζούρτσας».

Η λεπτοκαμωμένη κοπέλα, που η όψη της έδειχνε γυφτοπούλα, δάκρυσε στο άκουσμα των παραπάνω λόγων. Δεν είχε κλείσει ακόμη χρόνος από τον χαμό του καπεταν-Γρηγόρη. Όταν έγινε το ξόδι του, η Βαγγελίτσα βασανιζόταν από μια βαριά κολλητική αρρώστια, σαν αυτές που τυραννούσαν τους δόλιους ραγιάδες κατά τα δύσκολα εκείνα χρόνια. Εκείνος που τη γιτροπόρευε δεν

ήταν άλλος από τον αδελφό της Διαμάντως, τον Αντώνη. Ετούτος ήταν το χαϊδεμένο παιδί της συχωρεμένης κυρα-Σακελλάρανας, της γλυκιάς μητέρας της καπετάνισσάς μας. Του είχαν κολλήσει οι πάντα ευρηματικοί συχωριανοί του το παρανόμι Κονόμος. Το γένος της μητέρας του και μητέρας τόσο της Διαμάντως όσο και του αρχιερέα της Μεθώνης, του Γρηγορίου, ήταν Σακελλαρίου και χανόταν στα βάθη του Βυζαντίου. Δουλειά και χρέος των ανθρώπων της γενιάς της, πάππου προς πάππου, ήταν να βαστάνε το ταμείο, τη σακέλη, όπως τη λέγανε οι παλιοί Ρωμαίοι, οι πατεράδες των Βυζαντινών και πρόγονοι και αυτοί των Ρωμιών του καιρού μας μαζί με τους αρχαίους Έλληνες του Αχιλλέα, του Περικλή, του Λεωνίδα και του Μεγαλέξανδρου. Οι τελευταίοι σακελλάριοι ήταν οι ταμίες των τελευταίων Παλαιολόγων του Μυστρά και από αυτούς κρατούσε η φαμίλια της μάνας τους.

Αυτός ο Αντώνης ζούσε παράμερα από τους χωριανούς του «και είχε τη φήμη αλλόκοτου νεραϊδοπαρμένου όσο και καλοκάγαθο ανθρώπου. Και τι δεν είχε σκαρφιστεί η φαντασία των συγκαιρινών του Ζουρτσάνων; Ότι χόρευε και γλεντούσε με νεραϊδες και αερικά, ότι κάτεχε θεραπευτικά βότανα και μαγικά ξόρκια, ότι ήξερε καλά κρυμμένους θησαυρούς μέσα στα σπλάχνα της γης, ότι έβλεπε ονειράτα που προλέγαν τα μελλούμενα, ότι ..., ό,τι γεννούσε η φαντασία των πατριωτών του, ζωντανή, παρά τη βαριά τυραννία. Για αυτό του το απόκοσμο κάποιον τον έλεγαν και Δαιμοναντώνη. Λίγοι όμως διέθεταν την ευσεβεία του και ακόμη λιγότεροι την γνώριζαν, ειδικά εκείνοι που τον έβλεπαν να κάθεται σε κάποιο παράμερο στασίδι στην εκκλησιά και να γεμίζει δάκρυα το σκοτεινό του πρόσωπο τη Μεγάλη Παρασκευή που σταυρώθηκε ο Χριστός μας. Η να προσεύχεται κλαίγοντας γοερά και χτυπώντας το στήθος του σαν δεύτερος Τελώνης σε μια γωνιά μέσα στο Μοναστήρι όταν είχε αποσώσει η Λειτουργία και είχαν τραβήξει οι πιστοί να χαρούν την ευλογημένη κυριακάτικη σχόλη».

Αν στη νονά της, την καπετάνισσα Διαμάντω, χρωστούσε η Ευαγγελία, η Βαγγελίτσα, όπως την ήξεραν όλοι στη Ζούρτσα, το «εὖ ζήν», όπως έλεγαν οι αρχαίοι σοφοί που είχαν γεννηθεί και ανθρωθεί στα σκλαβωμένα τώρα χώματα, στον Μπαρμπαντώνη χρωστούσε το «ζήν». Εκείνος την είχε ανακαλύψει, ενώ αναζητούσε κάποιο φαρμακοβότανο σε μία ρεματιά να περιπλανιέται φοβισμένη και κουρελιασμένη και κατάχλωμη. Θα ήταν δε θα ήταν τριώ χρονώ και κανείς δεν ήξερε – και ούτε ποτέ έμαθε – από πού βάσταγε η σκούφια της και ποιο κακό είχε βρει τους δικούς της. Ο Οικονομαντώνης την πήρε κοντά του και τη μέρεψε – καλά καλά ούτε ανθρωπίνη λαλιά δεν άρθρωνε η δύσμοιρη τσούπρα. Και η Διαμάντω τη φώτισε, τη βάπτισε, τη μύρωσε, την έμαθε λίγα γράμματα βάζοντάς την στον δρόμο της ανθρωπιάς και του Χριστού. (Συνεχίζεται)

Χρήστος Χαχόλος
Φιλόλογος Γυμνασίου Νέας Φιγαλίας

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Μια πολύ σύντομη εξιστόρηση

ΜΕΡΟΣ Β΄

5. Η Επανάσταση Ξεσπά στην Πελοπόννησο και εξαπλώνεται

Ο ξεσηκωμός συζητήθηκε σε σύσκεψη στη Βοστίτσα (Αίγιο), με πρωταγωνιστή τον Παπαφλέσσα, αλλά και τον Κολοκοτρώνη και άλλους, παρά τις έντονες αντιρρήσεις, τις απειλές και την αρνητική στάση που είχαν κάποιιοι από τους παριστάμενους προκρίτους και μητροπολίτες (π.χ., Ζαΐμης και Παλαιών Πατρών Γερμανός), είτε επειδή φοβούνταν την αποτυχία είτε, κυρίως, επειδή δεν ήθελαν να τα χαλάσουν με τους Τούρκους και να χάσουν τα προνόμιά τους και τη βολή τους. Ο Παπαφλέσσας, όμως, τους δήλωσε σοβαρά και αυστηρά ότι φεύγοντας από εκεί, πηγαίνει να ξεκινήσει τον αγώνα.

Οι δυσκολίες ήταν τεράστιες, τα χρήματα ελάχιστα, ο πολεμικός εξοπλισμός ανεπαρκής, οι αγωνιστές λίγοι και ανεκπαιδευτοί και ο αντίπαλος ισχυρότατος. Η Επανάσταση έμοιαζε με τρέλα («ο κόσμος μας έλεγε τρελούς», είπε αργότερα ο ίδιος ο Κολοκοτρώνης), μα οι Έλληνες τόλμησαν και την έκαναν.

Η επανάσταση άρχισε με συγκρούσεις που έγιναν πριν από τις 25 Μαρτίου: στις 20-21 Μαρτίου στην περιοχή των Καλαβρύτων, Έλληνες επιτέθηκαν εναντίον τουρκικής χρηματαποστολής, αν και πιθανότατα η επίθεση είχε ληστρική και όχι συνειδητά επαναστατικά κίνητρα. Στις 23 απελευθερώθηκε η Καλαμάτα, με πρωταγωνιστές τον Κολοκοτρώνη και τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, και στις 24 η Πάτρα, όπου στις 25 ορκίστηκαν οι εκεί αγωνιστές και όχι στην Αγία Λαύρα Καλαβρύτων, που λέει η παράδοση, όπως αναφέραμε και πιο πάνω.

6. Όλοι στον αγώνα για τη χιλιόκριδη τη λευτεριά

Σημασία έχει, πάντως, ότι το πρώτο καφούλι είχε σκάσει, η σπίθα της λευτεριάς είχε ανάψει και αμέσως έγινε φλόγα, που την άπλωσαν σε όλη την Ελλάδα τα άξια χέρια των αγωνιστών.

Την οδήγησε σθεναρά ο Κολοκοτρώνης. Θυσιάστηκαν γι' αυτήν ο Διάκος, ο Παπαφλέσσας, ο Μπότσαρης, ο Ανδρούτσος, ο Καραϊσκάκης και τόσοι άλλοι.

Σεμνά και παλικαρίσια την υπηρέτησαν ο Δημήτριος Υψηλάντης (αδελφός του Αλέξανδρου), ο μπουρλοτιέρης Κανάρης, η αγέρωχη Μπουμπουλίνα, ο Μακρυγιάννης-ποιους να ονομάσει και ποιους να παραλείψει κανείς!

Την πότισαν με το αίμα τους το Μεσολόγγι, η Χίος, τα Ψαρά. Κάθε ελληνική γωνιά. Κάθε Έλληνας άξιος του ονόματός του και της κληρονομιάς του. Απλοί άνθρωποι του λαού και του κλήρου που μετατράπηκαν σε φοβερούς πολεμάρχους. Ανώνυμες γυναίκες. Αρχόντισσες που κυβερνούσαν στόλους. Ειρηνικές ψαροπούλες που μεταβλήθηκαν σε τρομερά πυρπολικά. Ιστορικά Μοναστήρια που μεταμορφώθηκαν σε μαρτυρικές-ολοκαυτώματα της λευτεριάς. Ο λαός και οι άξιοι αρχηγοί του, με ηρωισμό και θυσίες, έβαζαν τις βάσεις της δημιουργίας του ελεύθερου ελληνικού κράτους.

Οι μελανές σελίδες των εξαίρεσεων, της εμφύλιας διαμάχης και της αρνητικής (έως και προδοτικής) στάσης που κράτησαν ορισμένοι επώνυμοι και μεγαλόσημοι παράγοντες, πολιτικοί, οικονομικοί και εκκλησιαστικοί, αλλά και τα σφάλματα και η αρνητική πλευρά επώνυμων αγωνιστών, ούτε εμπόδισαν τελικά και ούτε μειώνουν το θρίαμβο της λευτεριάς. Ας μείνουν πάντοτε καταδικασμένες στην Ιστορία ως «παράδειγμα προς αποφυγήν», αλλά και ως πρόσθετες αιτίες εθνικής αυτογνωσίας και επαγρύπνησης. Με άλλη ευκαιρία, μπορεί να αναφερθούμε λεπτομερέστερα σε όλα αυτά, που δε χωράνε στην παρούσα συνοπτική εξιστόρηση.

7. Τα πρώτα πολεμικά γεγονότα

Η πρώτη σημαντική νίκη των Ελλήνων ήταν στο Βαλιέτσι της Τρίπολης στις 12-13 Μαΐου 1821, με πρωταγωνιστές Κολοκοτρώνη, Πλαπούτα κ.ά., που ενίσχυσε την αυτοπεποίθηση των αγωνιστών, αφού αποδείχτηκε έτσι ότι οι Τούρκοι δεν ήταν ανίκητοι.

Λίγο νωρίτερα (23 Απριλίου) είχε πέσει ηρωικά

ο Αθανάσιος Διάκος, μαχόμενος στη γέφυρα της Αλαμάνας (Σπερχειού ποταμού, κοντά στις Θερμοπύλες, πλησίον της Λαμίας), αλλά το μαρτυρικό θάνατό του εκδικήθηκε αμέσως μετά (8 Μαΐου) από το Χάνι της Γραβιάς (κοντά στον Παρνασσό) ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος, εμποδίζοντας έτσι τον Ομέρ Βρυώνη να χτυπήσει άμεσα την επανάσταση στην Πελοπόννησο.

Παρόμοια σχέδια άλλων τουρκικών στρατιών ματαίωσαν οι Έλληνες στα Βασιλικά της Φθιώτιδας (κοντά στην Υπάτη και στη Λαμία), στις 25 και 26 Μαΐου, σε μια από τις πιο νικηφόρες μάχες και τις πιο πολυαίμακτες για τους εχθρούς, που είχαν πάνω από 1000 νεκρούς, ακόμα περισσότερους τραυματίες, και έχασαν περίπου 800 άλογα και πλήθος όπλων και άλλων λαφύρων. Η Ρούμελη, με την ηρωική της αντίσταση, έσωσε την επανάσταση στο Μοριά, στα πρώτα βήματά της. Ανάμεσα στους βασικούς συντελεστές της νίκης ήταν ο Γιάννης Γκούρας, πρωτοπαλικάρο του Ανδρούτσου, που όμως, δυστυχώς, αργότερα, από φιλοδοξίες και συμφέροντα, έφτασε, με πληρωμένους φονιάδες, μέχρι και τη δολοφονία του Οδυσσεά στην Ακρόπολη.

Αλλά η μεγαλύτερη ελληνική επιτυχία της πρώτης χρονιάς ήταν η κατάληψη της Τριπολιτσάς (Τρίπολης) στις 23 Σεπτεμβρίου 1821, ύστερα από εξάμηνο αποκλεισμό και πολιορκία με σχέδιο του Κολοκοτρώνη. Η σημασία της ήταν μεγάλη, γιατί η Τρίπολη ήταν το κέντρο της τουρκικής στρατιωτικής διοίκησης για την Πελοπόννησο και τη νότια Ελλάδα. Η Ιστορία δεν μπορεί και δεν πρέπει να αποσιωπήσει τις αγριότητες που διέπραξαν εκεί οι Έλληνες κατά των Τούρκων, αλλά και δεν μπορεί να μη λάβει υπόψη της το φορτίο που από τα δεινά της μακραιωνής σκλαβιάς κουβαλούσαν στις πλάτες τους και στις ψυχές τους οι επαναστατημένοι.

Αλλά και στην Ηλεία έγιναν πολλές και σημαντικές μάχες την πρώτη χρονιά. Σε χωριά του κάμπου, με επίκεντρο τη Γαστούνη και την οικογένεια Γ. Σισίνη, στην ευρύτερη περιοχή του Πύργου, αλλά και πιο ψηλά, όπως, στο χωριό Λάλα (λίγο πιο πάνω από την Αρχαία Ολυμπία), όπου οι Έλληνες κατάφεραν να νικήσουν και να εκδιώξουν τους σκληροτράχηλους Τουρκαλβανούς, που το κατοικούσαν και λεηλατούσαν μεγάλο μέρος της Ηλείας.

8. Η Επανάσταση εξαπλώνεται. Νίκες και ήττες

Το καλοκαίρι του 1822 οι Έλληνες γνώρισαν μεγάλη ήττα στο Πέτα της Ηπείρου, προσπαθώντας να σώσουν το ασφυκτικά πολιορκούμενο Σούλι. Κύριος υπεύθυνος της αποτυχίας, που κόστισε πολλούς νεκρούς (μεταξύ των οποίων ήταν και πολλοί ξένοι φιλέλληνες μαχητές), ήταν ο φιλόδοξος (και για πολλά εγκαλούμενος αστός) Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος. Ενώ ήταν πολιτικό πρόσωπο και όχι στρατιωτικός, για λόγους προσωπικής προβολής και επιβολής του στην εξουσία, επέμεινε και ηγήθηκε της επιχειρήσης, την οποία και οδήγησε στην καταστροφή με την απειρία και τα λάθη του.

Στο μεταξύ η επανάσταση εξαπλωνόταν, άλλοτε με επιτυχία και άλλοτε όχι, και σε άλλες περιοχές: -στη Μακεδονία ξεσηκώθηκαν η Χαλκιδική με πρωταγωνιστή τον Εμμανουήλ Παπά, η Βέροια και κυρίως η Νάουσα, με τον Καρατάσο και τον Ζαφειράκη όπου οι γυναίκες, για να αποφύγουν την ατίμωση, έπεσαν στην Αραπίτσα, τον ποταμό που διαρρέει την πόλη, αλλά ούτε στην Χαλκιδική ούτε στη Δυτική Μακεδονία η επανάσταση επικράτησε.

-στα νησιά προστέθηκαν η Κρήτη, η Σάμος και η Χίος, στην οποία οι Τούρκοι έκαναν μεγάλες σφαγές, ξεκληρίζοντας το νησί, αλλά αμέσως μετά εκδικήθηκε ο μπουρλοτιέρης Κωνσταντίνος Κανάρης, βυθίζοντας με τα πυρπολικά του αΐτανδρη τη ναυαρχίδα του τουρκικού στόλου και παρασέρνοντας στο βυθό 2000 Τούρκους, ναύτες και αξιωματικούς και τον αρχιναύαρχο Καρα Αλή. Ήταν μια επιχείρηση που είχε πανελλήνια και παγκόσμια απήχηση, που δυνάμωσε τους Έλληνες και έκτοτε επηρέασε αρνητικά το ηθικό και τη μαχητικότητα του τουρκικού στόλου.

Τον Ιούλιο του 1822 οι Έλληνες με τον Κολοκοτρώνη πάλι αρχηγό και αρχιτέκτονα, πέτυχαν θρίαμβο στα Δερβενάκια της Κορίνθου. Στα στενά

αυτής της ορεινής τοποθεσίας, με πονηρό σχέδιο του Γέρου του Μοριά, έκλεισαν και αποδεκάτισαν τη μεγάλη στρατιά που κατέβηκε από τη Λάρισα, για να καταπνίξει την Επανάσταση, με τον Μαχμούτ πασά ή Δράμαλη (γεννημένο στη Δράμα), ο οποίος μετά από λίγο πέθανε στην Πάτρα, ίσως και από τη στενοχώρια του για την καταστροφή και ταπεινώσή του, και από το φόβο για την οργή του σουλτάνου που θα έπεφτε στο κεφάλι του.

Ακολούθησε η απόκρουση των Τούρκων από τους Μεσολογγίτες τα Χριστούγεννα του 1822 στην πρώτη πολιορκία του Μεσολογγίου, όπου οι Έλληνες τους έριξαν στον Αχελώο ποταμό.

Και το 1823 κέρδισε λαμπρή νίκη στο Καρπενήσι, όπου και σκοτώθηκε, ο Μάρκος Μπότσαρης, εξαιρετος στρατιωτικός ηγέτης, αφοσιωμένος ανιδιοτελώς στον Αγώνα. Αξιομνημόνευτο είναι ότι, όταν διορίστηκε αρχιστράτηγος, έσκισε το διορισμό του, για να διαφυλαχτεί η ενότητα που απειλούνταν από άλλους φιλόδοξους υποψήφιους για αυτή τη θέση, λέγοντας ότι η παλικαριά και η φιλοπατρία δε φαίνεται στα χαρτιά, αλλά στη μάχη.

9. Ο τρομερός Ιμπραήμ και ο γίγας Κολοκοτρώνης

Όμως, παρά τις προσπάθειες και τις θυσίες, τα αποτελέσματα δεν ήταν ικανοποιητικά, γιατί οι αντίπαλοι ήταν πολλοί και αποφασισμένοι να πνίξουν την επανάσταση και -το χειρότερο- οι Έλληνες είχαν αρχίσει να μαλώνουν μεταξύ τους εξαιτίας αντιμαχόμενων φιλοδοξιών και συμφερόντων, προσώπων ή φατριών, και, μάλιστα, παρασύρθηκαν δύο φορές σε εμφύλιο πόλεμο, στον οποίο θα αναφερθούμε σε ιδιαίτερο κεφάλαιο.

Έτσι, οι χρονιές 1824-1825 ήταν πολύ κρίσιμες και έγιναν ακόμη κρισιμότερες, όταν σε λίγο ήρθε από την Αίγυπτο και αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο, με πολυάριθμο και εκπαιδευμένο στρατό και στόλο, ο Ιμπραήμ Πασάς, θετός γιος του Μωχάμετ Άλυ, διοικητή της Αιγύπτου, την οποία κατείχαν οι Τούρκοι, προκειμένου να βοηθήσει τον Τούρκο σουλτάνο, με αντάλλαγμα να πάρει δική του την Πελοπόννησο, να μεταφέρει τον πληθυσμό της στην Αίγυπτο και να την εποικίσει με αιγυπτιακό πληθυσμό. Ο Ιμπραήμ έσφαζε και έκαιγε παντού: στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη, στην Κάσο, στα μαρτυρικά Ψαρά (που είχαν 20.000 θύματα, ντόπιους και άλλους Έλληνες πρόσφυγες και καταστράφηκαν ολοσχερώς) και αλλού. Οι Έλληνες τρομοκρατήθηκαν και υποτάσσονταν. Η αντίσταση χανόταν και η Επανάσταση κινδύνευε. Ο Παπαφλέσσας, που το Μάιο του 1825 αντιστάθηκε ηρωικά στο Μανιάκι Μεσσηνίας, σκοτώθηκε μαζί με όλους τους άντρες του, προκαλώντας μάλιστα θαυμασμό στον ίδιο τον Ιμπραήμ, που φίλησε τον νεκρό και είπε: «αληθινό παλικαρί ήταν αυτός ο παπάς»!

Στις κρίσιμες εκείνες ώρες έδρασε πάλι ο Κολοκοτρώνης, ο οποίος νωρίτερα, μέσα στην εμφύλια διαμάχη, είχε φυλακιστεί και τώρα, με παλλαϊκή απαίτηση αποφυλακίστηκε, ως η μοναδική ελπίδα σωτηρίας. Και έκανε μια υπεράνθρωπη προσπάθεια να κρατήσει όρθιους και να ανασυντάξει τους Έλληνες, τότε με το φιλότιμο και τότε με την απειλή: φωτιά και τσεκούρι στους προσκυνημένους, έλεγε. Με τις προσπάθειές του ο Γέρος του Μοριά μπόρεσε να αναθερμάνει την αντίσταση και να σώσει την επανάσταση, βοηθούμενος και από άλλους αγωνιστές, όπως ο Δημήτριος Υψηλάντης και ο Μακρυγιάννης, που κατάφεραν να αντισταθούν με επιτυχία και να προξενήσουν απώλειες στον Ιμπραήμ στους Μύλους, κοντά στο Άργος. Το ηθικό των Ελλήνων αναπτέρωσαν επίσης οι αδιάκοπες επιθέσεις και οι καθημερινές απώλειες που προξενούσαν στον Ιμπραήμ με την ταχτική του κλεφτοπόλεμου και της «καμένης γης», σύμφωνα με το σχέδιο του Κολοκοτρώνη. Κατέστρεφαν ακόμη και τις δικές τους σοδειές, πηγάδια κλπ., για να μη βρίσκει ανεφοδιασμό ο στρατός του Ιμπραήμ. Με όλα αυτά ξαναζωντάνεψαν οι ελπίδες για νέα πανεθνική προσπάθεια, με πόλο συσπείρωσης τις λαϊκές δυνάμεις που κινητοποίησε ο Κολοκοτρώνης.

(Στο επόμενο φύλλο: Από την πτώση του Μεσολογγίου μέχρι τη ναυμαχία του Ναυαρίνου και την απελευθέρωση).

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ